49ᵒᵈ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2202 Կ. ՊՈԼԻՍ ՈՒՐԲԱԹ 15 — 28 ՕԳՈՍՏՈՍ 1908 15 ԱՂՍՏՈՍ 1324 — 30 ՐԷՃԷՊ 1326

Journal Armenien
MANZOUMÉ I EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
54, Պօղը Ալի Ճամբեւի, 54
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته
صاحب امتیازی : (اوحانس فرید)
ادره‌خانه‌سی ! بابعالی جاده‌سنده نومرو ۸۳

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի »	25 ֆր.	14 ֆր.

ԾԱՆՕԹԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մասնաւոր պայմաններ

"ՄԱՄՈՒԼԸ ԱԶԱՏ Է ՕՐԻՆԱՑ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՄԷՋ„
(ՕՍՄ. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՅՕԴ. 12)

10 ՓԱՐԱ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ 10 ՓԱՐԱ

ԴԷՊԻ ՄՐՏԻ ՈՒԽՏ ՄԸ
(ԵՐՐՈՐԴ ՆԱՄԱԿ)

ՓԱՌԱՇՈՒՔ ԻԶՄԻՐ

ԺԱՄԱՆՈՒՄ եւ ԹԱՓՕՐ

ԻՐ ԱՌԱՋԻՆ ԽՕՍՔԵՐԸ

„ՄԱՆԶՈՒՄԷ”Ի ԽՄԲԱԳՐԻՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԱԹՈՂԻԿՈ՞Ս ԹԷ ՊԱՏՐԻԱՐՔ

ԻԶՄԻՐ, Երկուշաբթի

Իզմիր կը պճնուի, կը քծնի քանի օրէ ի վեր: Այսօր, Ս. Ստեփաննոսէն մինչեւ քարափ հայերէն խօսքերը աւելի շատ են ու աւելի փութկոտ: Համբաւաւոր դիցուհին՝ իր արդուզարդը կ'ընէ: Օրեր առաջ կարմիր ու ճերմակ պաստառներ բաժնուած՝ հայ աղջիկներու և կիներու, այսօր դրօշի վերածուած՝ իրենց բարակ իրանը կը թօթուեն հովին համբոյրներուն տակ: Կէսօրէն ետք, բոլոր Հայ շուկան և խանութները գոց են: Հոյակապ Քրէմէրի առջեւ յաղթական կամարը կը շարունակուէր պճնազարդուիլ: Բազմութիւնը Իզմիրի անհամար փողոցներէն՝ երակներէ օրոտ հոսած արիւնի հոսանքներու պէս՝ քարափ կը հոսէր: Թուրքերը համակրական յոյնքեր չինած են, իսկ Յոյներն ու Հրեաները իրենց զարմացումը և մէկ մասն ալ դժգոհութիւնը կը պաստեն իրենց այտերուն վրայ. Հայերուն Ցաղթանակը զիրենք կը գնդասեղէր: Զօրս չոգենաւներ մէկը Իզմիրի պաշտօնական մարմիններուն և միւսները ժողովուրդին համար, գոյներու յափշտակութեան և խանդավառներու երփնարիեան կենսանկութեան մէջ գրկուած՝ իրենց կողը զատեցին քարափէն և չրջանակելով քաղաքին եզերքը, առաջ խոյացան՝ դէպի բաց ծովը, դէպի ազատութեան ժամանակի նոր Հայրիկը բերող նաւն, որուն հեռաւոր երեւումը հաճոյքի դողով մը ցնցեց մարմինները և չրթունքները սկսան բաբախել «ահա կուգայ, եկա՛ւ» բառերով: Համբուրումի, ողջագուրումի տենդին տակ, չոգենաւներուն մեքենաները թաւալ թաւալ իրենց անսովոր ճիգը կը թափէին: Երբ տեսանելի որոշութեան մը հասան՝ ֆրանսական հայր-նաւը և Իզմիրեան չոգենաւիկները—որդի՛ն՛ըը—ահա չառաչիւն ու գոռացող պայթիւն մը՝ որ կուրծքերէ, հոգիներէ ու զէնքերէ կը բարձրանար, միաբան, միաձայն, միազանգ: Գունագեղ դրօշակները իրենց գլուխը կը ծռէին, իրենց չղթան կը չարժէին, տեսական սուլիչը կը խռովէր կաթսային ընդերքը, ծափերը կ'ուռեցնէին մորթերը, թեւերը կզզային իրենց դասալքութիւնը չարժումներու սաստկութեան մէջ, կոկորդները՝ կը թեփոտէին գոչերու ուժին տակ, թաչկինակները և ձեռնադրոշները կը տառապէին փչօնքին լղուրտաքէն, հրազէնները՝ իրենց ծածկուած զսպուած ատելութիւնը փսխած, դատապարտուած կոկորդներէն կը հրբոսքիլէին ազատութեան վաղքը, հրթիռներ իրիկնադէմի պայծառ երկինքն ի վեր կը նիզակէին, կը յոխորտային՝ յեղափոխութեան պէս որ բռնաւորներու սիրտը ծակեց, խոցեց, պայթեցաւ և իր ցոլքը տարածուեցաւ վար, դէպի համատարած երկիրը, դէպի բոլոր ազգութիւնները:

Բոլոր սիրտերը, բոլոր էութիւնները կը սրսփային, կը ցնցուէին մէ՛կ յուզումի մը տակ: Հայրի՛կը, Իզմիրլեա՛ն հայրիկը: Ահա՛ իր պատկառազդու հասակը՝ կրթնած չոգենաւին բազրիքին, ահա իր լանջալիր մօրուքը տաղանձե սարասուած, ահա իր մարած, ազատութեան զրկանքին մէջ տկարացած աչքերը՝ որ միշտ ներամփոփ են, ահա իր ճակատը, ահա իր այտերը ուր տարիներու տառապանքները նոր ակօսներ նոր խաչեր են փորեր դառնօրէն: Վիշտը ընկճած է իր ուսերը, բայց իր կուրծքը կը կանգնի, կ'ուռի այս յաղթանակին թրվռումին տակ: Իր չրթունքին եզրայրն է միշտ դառնացածի այն ժպիտը՝ որ չընկճեր այլ խորհիլ կուտայ: Ահա՛ Նոր Առաքեալը…: Բայց ի՛նչպէս խօսիլ, ի՛նչպէս: Խանդավառութիւնը խիտ ամպ մը դարձած կը ճնչէ յուզումները, պէտք է պայթի փայլակը, պէտք է պարպուի ելեկտրականութիւնը — և արցունքի անձրեւ մը տարափեց, տարափեց, տարափեց…

Ամբողջ մարմնովս կը դողայի. իմ էութեանս համար աննախընթաց և անբացատրելի սարսուռ մը գինովութեան տակ կը տառապէր, աչքերս կ'այրէին արտասուքի կայլակներուն մէջ: Տենդահար՝ մակոյկ մը նետուեցայ յիմար հրամանով մը: Մարդը թիավարեց: Փրփրուն, ճերմակ ալիք մը ապտակ մը հարուածեց երեսիս դէմքիս, ուրիշ մակոյկ մը եկաւ մեր կողը ճռնչեցուց, չոգենաւին սանդուխները օրօրուեցան, և մէկ քայլով ի՛ր քովն էի:

Մանկի իջած—ինչպէս ամենանուիրական մասունքին առջեւ, ինչպէս կրակապաշտները իրենց բագինին խորհուրդին առջեւ, ինչպէս եբրայեցիները՝ իրենց տապանակին ոտքին տակ, ու երկարօրէն, արտասուագինօրէն, անյագօրէն, անյագօրէն համբուրեցի, համբուրեցի այս ձեռքերը, որո՛նք ազատութեան համար բարձրացան ճակատագիրներէ վեր, բռնութիւններու դէմ, բռնաւորներու ու մեծ մարդասպաններու թոյնին, սուրին, բանտերուն ու հալածանքներութեան դէմ…

—Սրբազան Հայրիկ, Պոլսոյ երիտասարդ մամուլին իբր ներկայացուցիչ բոլոր իմ եղբայրակիցներուս չրթունքովը կը համբուրեմ, կ'ողջունեմ ձեզ…

—Օրհնեալ ըլլաք ամէնքդ ալ, (կը մրմնջէ ան, ճիշդ այն հնչեղ ու մեղմ ձայնով որուն թրթռումները հինէն ի վեր մնացած էին լսողութեանս անկիւններուն մէջ) օրհնեա՛լ ըլլաք…

Ցանկարծ մարդկային պոռթկում մը տեղի ունեցաւ: Բազմութիւն մը խոյացաւ, և գրկելով, անհունօրէն գրկելով զայն, պայթեցաւ կոծ մը հեկեկանքի մը որ կուրծքերը կը փառաւորէր, սիրտերը կ'սարսէր…

Լաց, լաց, անդիմադրելիօրէն լաց…

Եւ ահա, Իզմիրլեան Հայրիկ, ինկաւ պարտասած, ընկճուած, մինչ երիտասարդներ, չրվիժող բազմութեան կը ճակատէին, գոչելով.

—Կը պաղատինք Հայե՛ր, մի՛ առաջ գաք, Հա՛յ եղողը թո՛ղ խնայէ Հայրիկին. Հայրիկը մե՛րն է:

—Մե՛րն է, մե՛րն է, արտասուաձեռն արձագանգեց ամբոխին ձայնը, մե՛րն է, կ'ուզենք համբուրել, կ'ուզենք ո՛տքը իյնալ իրեն, մի՛ զրկէք մեզի…

Ա՛լ կարելի չէր չարունակել: Իզմիրլեան Հայր ոտքի ելաւ, յուզումնառած չչտովը կրկնեց.

—Շնորհակալ եմ զաւակներս, միայն քիչ մը թոյլ տուէք ինծի: Քիչ ետքը ժամեր պիտի ունենանք իրարու հաղորդակցելու: Նախ աղօթելու պարտք ունիմ: Թոյլ տուէք:

Վարչական պաշտօնակենները եկան իրենց որդիական զգացումները մատուցին ամբողջ Իզմիրի Հայութեան կողմէ: Պաշտօնական մարմիններու բոլոր ներկայացուցիչները իրենց զգացումները յայտնեցին կարգով: Թուրք զինուորականութենէն սպաներ որոնք չոգենաւով եկած էին, հիացումով ողջունեցին Հայոց Նոր Հայրիկը, որ անոնց համակրութիւններուն պատասխանեց սապէս.

—Մենք մեր պարտքը միայն կատարեցինք: Երբ այս աքեմը առինք, երդում ըրինք միայն ժողովուրդին չահուն համար զոհուիլ և ազատութեան համար աշխատիլ: Բռնաւորութեան երեսուն երկու տարիները մեզի համար դպրոց մը եղաւ ազատութիւնը սորվելու: Ազատութեան համար մեր թափելիք արիւնը փոխանակ ետքի, առաջէն թափեցինք: Փա՛ռք, ահա արդիւնքը:

Իզմիրլեան Հայրիկին կ'ընկերանային իբր Երուսաղէմի Պատրիարքին պատուիրակ՝ Նշանեան վրդ. համակրելի և զօրեղ նոր մը. Նաեւ ուրիշ տարագիր հայ մը, Տարօնի Նախկին Առաջնորդ Խարախանեան վարդապետը — ոսկորացած ու ջղայնացած տառապեալի անուշ տիպար մը, որու ազազուն իրանը նոր արիւնով մը կը հրդեհուէր և կարծես կը վնտռէր Տարօնի իր առաջ, քաջածին սարերը, հոն պտտելու համար իր սիրական հօտին ցաւերուն ու աւերումներուն մէջ, անոնց դեղ ու դարման, մխիթարութիւն և ուժ ներարկելու համար: Ասո՛ր ալ մեր զմայլանքները և ազատութեան ողջոյնները:

Շոգենաւին վերնայարկը՝ առաջ եկաւ Մելքոն Կիւրճեան, և իր անպարտասելի եռանդով կարդաց ճառ մը, նկարելով երկրին և ազգին հուրքը՝ այս ազատութեան և այս պատմական դարձին առջեւ:

Նաւերու գինովութեան մէջ յանկարծ բարձրաւանդակի մը վրայ խոյացաւ Դամասկոսի Տէֆթէրտար Սափվէթ պէյ և յարեց.— «Այս տեսակ նուիրական, սո՛ւրբ անձի մը համար ցոյց տրուած համակրութիւնը մեծապէս գնահատելի է Հայոց համար: Իզմիրը կը սիրեմ, ահա անոնց Հայերը, կը սիրեմ բոլոր Հայերը, կեցցի՛ն Հայերը: Իսկ գալով Իզմիրլեան Հայրիկին, զայն պէտք է մեր գլուխներուն վրա՛յ կրենք և ոչ թէ չոգենաւերու մէջ…»

Խօլ ծափեր և ողջագուրումներ:

Իզմիրլեան Հայրիկ խօսք առնելով ըսաւ.

—Անցեալ քանի մը տասնեակ տարիներու մէջ Հայոց թափած արեան կաթիլներով և օսմ. բանակին նուիրմամբ այսօր ազատութիւնը պտղաբերած է և մեզի հասաքած հոս: Հիմա կը տօնենք հոս ազատութեան, սահմանադրութեան, եղբայրութեան տօնը: Հայե՛ր, ոչ միայն տօնենք ու ծափահարենք, այլ իւրացնենք մեր հոգիին մէջ ազատութեան և սահմանադրութեան տարրերը: Պէտք է ջախջախենք այն ձեռքերը որ պիտի յանդգնին բարձրանալու ազատութիւնը ջախջախելու համար, քայքայենք ամէն բաղուկ որ քայքայելու համար կը չարժի: Ամէն վայրկեան մենէ կ'ուզէ աշխատութիւն, խորհուրդ և գործ: Հայե՛ր, մտնենք անոնց մէջ, միացած՝ Օսմանցիներուն հետ մի ուժ և մի հոգի, և պահպանենք ազատութիւնը, որ մասնաւորաբար Հայոց ուրախութիւնն է: Իմ մէջս մեռած չէ այդ հոգին: Եթէ գերեզմանին ափունքը անգամ երթամ, եթէ ֆիզիքական կապս խզուած ըլլայ, հոգիս պիտի ապրի ազատութեան համար:

Պահ մը հանգիստ դարձեալ: Այս պահուն ներկայացաւ Հայ յեղափոխական դաշնակցութեան Իզմիրի մարմինին գլխաւորը՝ զմայլելի երիտասարդ մը՝ Պ. Հայկ Բաժբաղեան, իր երկու ընկերներուն՝ ռումբերով խաղացող Վարպետին և Պետրոս Տ. Պետրոսեանի հետ: Իզմիրլեան հայր օրհնեց զանոնք և յարեց.

—Տղա՛քս, բանտի կեանքը մեզի աւելի տոկուն ըրաւ, այնպէս չէ՞:

Մօտեցայ դարձեալ Հայրիկին, զինքը հարցասիրելու համար:

—Ազատութեան լուրը առաջին անգամ ե՞րբ առիք:

—Երուսաղէմի մէջ Յուլիս 12ի չաբաթ օր յայտարարուեցաւ ազատութիւնը. իսկ երկու օր ետք ալ ընդհանուր ներումը: Անմիջապէս լուր ղրկեցի կառավարիչին թէ ներումը իմ վրաս ալ կը տարածուի՞ր: Պատասխան չառի: Ընդհակառակը տեսայ որ երկու լրտեսներ ուղղուած են՝ որպէս զի արգիլեն իմ… փախուստս: Ասոր վրայ կառավարիչին լուր զրկեցի թէ Պոլիս պիտի բողոքեմ և հեռագիր մը ուղղեցի Եպարքոսին և Դատական Նախարարին համար: Հեռագրատան տեսուչը ըսաւ թէ թող ասոնք չի զրկուին եւ հարցնել կուտամ և երկու օրէն կը պատասխանեմ: Իրաւ ալ երկու օր ետք լուր եկաւ թէ ազատ եմ: Կարելի չէ նկարագրել խանդավառութիւնը: Արաբներուն ուրախութիւնը տեսնելիք բան էր Երուսաղէմի մէջ: Ցոպպէ մեկնած օրս, կառախումբը քառորդ ժամուան ճամբան երկու ժամէն կրեց: Ցոպպէի մէջ միջազգային և մեծ ցոյցի մը առարկայ ըրին զիս:

—Ազատութեան համար ձեր յոյսը կորա՞ծ էիք, ինչպէս չատեր յուսահատած էին:

—Յոյսը կորսնցնե՞լ. բայց կարելի՞ է: Միայն մահուանը կը սպասենք բարեփոխութեան մը համար: Բայց հիմա աւելի լաւ եղաւ: Բռնաւորները իրենց գլուխ կը ծռեն ակամայ, իրենց մահը իրենց աչքովը կը տեսնեն: Այս անսիրտներուն կեանքը պէտք է տառապի, ո՛րքան տառապեցուցին մեզ:

—Սրբազան Հայրիկ, ծանօ՞թ էք այն գաղափարին թէ, Պոլսեցիք աւելի ձեզի Պատրիարք տեսնել կ'ուզեն, որպէս զի աւելի մօտ ըլլան ձեզի, և չատ կերպով օգտուին ձեր թանկագին աչխատութենէն, որուն այնքան կարօտ է արդի Թրքահայ Աթոռը իր այս անկումին մէջ:

—Տղաս, մեր ուխտը ժողովուրդին ծառայել է, ըլլայ իբր կաթողիկոս, ըլլայ իբր Պատրիարք: Ես կը ծառայեմ կատարելով անձնուիրութեամբ Ազգս եթէ զիս ամէնէն ստորին պաշտօնին ալ կոչէ, ամէնէն բարձրին ալ: Ես կ'երթամ հոն ուր կը կանչեն: Եթէ իմ անցեալ կեանքս ուսումնասիրած ես, պէտք է գիտնաս որ ո և է պաշտօնի թեկնածութիւն չեմ ըներ: Ամէն տեղ նոյն անձնուիրութեամբ և սիրով կ'աչխատիմ ազգիս համար: Այս է իմ սկզբունքս, այս է իմ պաշտօնիս կոչումը: Խտիր երբեք չունիմ(*):

—Սրբազան հայր, խնդիր մըն ալ կայ. հիմա երբ Պոլիս համիք, և խանդավառ ժողովուրդը յայտնելով թէ դուք իրենց նախկին Պատրիարքն էք զոր ոչ իրենք հրաժարեցուցած են և ոչ ալ դուք հրաժարած էք, հետեւաբար դուք այսօրուընէ դարձեալ մեր Պատրիարքն էք. ի՞նչ կը խորհիք այս մասին:

—Ես կ'ուզեմ օրէնքը յարգել. հիմա օրինապէս թէ՛ Ազգէն և թէ կառավարութենէն վաւերացուած Տեղապահ մը ունինք, Դուրեան Սրբազանը, որ ինչպէս ազգին, ինծի ալ սիրելի և վստահելի է: Ձեր ըսած եղանակովը ես պաշտօնի գլուխ չեմ անցնիր: Բայց ուրիշ խնդիր թէ Ազգը իր արդի պէտքերուն մէջ պէտք կ'ունենայ իմ օժանդակութեանս. այն ատեն իբր պարզ եկեղեցական մը կամ անհատ մը կը փութամ ինքզինքս և իմ գաղափարներս տրամադրելի ընել: Ամէնէն առաջ օրէնքը պէտք է յարգել Սահմանադրութեան մէջ: Կը կարծեմ որ եթէ ձեր ըսածին պէս չարժում մը ըլլայ, թէ՛ օրէնքին դէմ կ'ըլլայ և թէ ինծի ալ չատ հաճոյալի չըլլար:

Պահ մը ետք իջանք վարչութեան չոգենաւը որ ցամաք պիտի հանէր Հայրիկը: Հոս ալ Հայկանոյշ Մառք, իր սեռակիցներուն կողմէ, բարեգալուստի ճառ մը կարդաց՝ մէջ բերելով մանկական սիրուն յիչատակ մը՝ Իզմիրլեանի Պատրիարքութեան օրէն: Վերացական ճառով մըն ալ Պ. Յակոբ Տէրենց ազատութեան Հայոց Հայրիկներու փառքը փառաւորեց: Իզմիրլեան Սրբազան պատասխանեց չնորհակալ ըլլալով խօսողներուն և չարունակեց.

—Ես արժանի չեմ ինչ բանի որ արժանի կը տեսնէք: Մինչեւ հիմա ինչ որ կատարած եմ պարտքս է իբր Հայ և իբր Հայ Եկեղեցւոյ պաշտօնեայ: Այս պարտքիս համար կը քաջալերէք զիս, ասկէց ետք աւելի կորովով չարունակելու: Հայո՛ց ժողովուրդ, դուք տառապեցաք տարիներով, Հայոց արիւնով ներկուեցաւ Հայոց աշխարհը, բայց այդ նահատակները չեն մեռած, կենդանի են ահա այսօր: Հայոց թափած արիւնը անմահ է: Հայրիկ կ'ուզէր տեսնել այս ազատութիւնը: Բայց իր հոգին հայրենիքին մէջ կը ցնծայ հիմա ինչպէս ոսկերոտիքը գերեզմանին մէջ: Ինչպէս Աբէլի ողորմութեան ձայնը երկինք հասաւ, Հայրիկի ազատութեան ձայնն ալ երկինք հասաւ և պատուհասեց կայէնները: Ասկէց վերջ խոհեմութեամբ գործել պէտք է, կենդանացնելու համար Ազգը որ բարբարոսութեան դէմ տոկաց և 32 տարիէն հազիւ կրցաւ իր վարձքը, իրաւունքը ձեռք բերել: Ազատութիւնը պաչտպանենք լրջութեամբ, և ամէն օգուտ առաջ բերենք երկրին և Հայոց համար: Պատմական ճշմարտութիւն մըն է որ ծայրայեղ բռնութիւնը արմատականութիւն առաջ կը բերէ, և ծայրայեղ ազատութիւնն ալ բռնութեան դուռները կը բանայ: Ճշմարիտ սահմանադրականութիւնն է որ իրական ազատութիւնը կուտայ: Մաղթենք որ մենք ասոր մէջ մնանք: Ես կը խոստանամ իմ կարողութեանս ու կացութեանս չափով գործել ազգիս համար: Կեցցէ՛ ազգը, կեցցէ՛ ազատութիւնը, ազատութիւնը զոր իր հետ կը բերէ մարդս ծնած ատեն, ինչպէս հետը կը բերէ անհատական իրաւունքը և արդարութեան գիտակցութիւնը: Պէտք է անհատականութիւնը պաչտպանել բոլոր ուժով, ազգութիւնը պաչտպանած ըլլալու համար: Պէտք է խնդիր ընենք: Պէտք է գիտնանք թէ նախապէս մարդ ենք, ետքը Հայ և ետքը քրիստոնեայ: Մարդկութիւնը մէ՛կ է, կրօնքը ետքը կուգայ: Պէտք է աչխատինք ամէնուն համար, զիրար հասկնալով ծաղիկի պէս, ուժ կազմենք, և ո և է բռնաւոր որ գլուխը վերցնէ, անո՛ր դէմ ուղղենք այդ ուժը:

Շոգենաւը չրջան կ'ընէր Իզմիրի ձախակողմեան եզերքը, ծովը կը ցնծար անիւներու խայտանքին տակ, մինչ քարափէն մինչեւ Քօքար-Եալը, գունագեղութիւնը կար դրօշներու, կիներու և տղոց ծափահարող չարքերուն: Արեւմտից վարժարանին և զինուորական հիւանդանոցին առջեւ պաչտօնէութիւնը զինուորական նուագախումբով ողջունեց Հայրիկի ժամանումը:

Իրիկուան չուքերը արեւին լոյսը քօղքած էին, երբ չոգենաւը մօտեցաւ քարափին, մէկ ծայրէն միւսը մարդկային չինական պարիսպով մը բերդուած: Ամէն կողմ լոյս ու դրօշ: Քրէմէրի չքեղ չէնքին ճակատը, ուր հայերէն գիր մը իսկ չկար ասկէ առաջ, ելեկտրական լոյսով կը վառէր «Կեցցէ Իզմիրլեան» վերտառութիւնը և ցոլարձակ մը ծիրանի գօտի կը պլըտլտցնէր համրող ծովային թափօրին չքեղութեան վրայ: Հրթիռներ զիրար կը խաչաձեւէին, լոյսեր կը պոռթկային, և սպաներու սուրերուն ծայրը անցուած պէնկալեան լուցկիները, իրենց կարմիր, կանանչ ու դեղին լոյս վարդերը կը սրսկէին դէմքերու և տարազներու վրայ: Ցաղթական մուտքը կը կանգնէր չքեղաշուք: Երկու պղինձ և թեւաւոր հրեշտակներ՝ անցքին վրայ կը թռէին հայրիկին, որ մարդկային խանձր, անխոցելի զանգուածին մէջէն հազիւ կրնար քայլ առնել: Զինուորական նուագախումբ մը սկսաւ բարիգալուստի եղանակը: Կառքը պատրաստ էր, լուսազարդ և դրօշազարդ: Ցնցող, ժայթքուն ծափահարութեան մը մէջ կառք բարձրացաւ Իզմիրլեան հայր, պաշտպանուած և ըրջապատուած Մշեցի և Քեմախցի քաջարի հայորդիներէն, որոնք արախչինը ծռած իրենց ճակտին, լայն գունագեղ գօտիներով ամրապնդած իրենց մէջքը, ու հայրենի տարազին փառաւորութեան մէջ յոխորտ, գինո՛վ, կը թափորէին մեծ վերադարձողին կառքը: Ասոր առջեւէն կ'երթային զինուորական նուագախումբը, դպրոցական երգեցիկ տղաքը, հեծեալ ասպակիրը և Իզմիրլեան Հօր ձօնուած դրօշը. Իսկ անկէց ետք, անթիւ կառքեր հրաւիրուածներու համար, ընդմիջուած դրօշակիր և լապտերակիր երիտասարդներու խումբերէ: Այս հսկայ չքեղ և լուսաղող թափօրը խիստ դանդաղօրէն ճեղքեց Իզմիրի փողոցները, որոնք ամէնքն ալ փառաչքուած էին «Կեցցէ՛ Իզմիրլեան, կեցցէ՛ Նոր Հայրիկ, կեցցէ՛ Ազատութիւն, Եղբայրութիւն» լուսաչէն և ժապաւէնակազմ յօրինուածներով, անհամար լապտերներով զարդարուած, լուսավառուած՝ հրթիռներով ու գունագեղ ցոլքերով, մինչ ամէնազգի բազմութիւնը տուներու փեղկերը բացած, կ'ողջունէր, կիները իրենց բոլոր հրապոյրները և ժպիտները ի սպաս դրած, մանուկները իրենց թոթով լեզուին բոլոր հրեշտակայնութիւնովը, խօսքի, ճառի՛ ելած, մինչ ծաղիկներու և վարդաջուրի անձրեւ մը կը մաղուէր պատչգամներէն, ծափերու և կեցցէներու աննախընթաց օդակառուցումը կը գրկախառնուէր լոյս և անբացատրելի վերացումին:

Բաւական ուշ էր արդէն երբ այս պատմական ցոյցին չղթան հասաւ եկեղեցի, որուն զանգակները յոգնած էին հնչելէ, և տաճարին ամբողջ ջահազարդ կամարը կարծես խոնարհած, ցնծացած էր հաւատացեալներու սաւառումին առջեւ և խունկերու բոյրով արբչռած կ'իյնէր ողջագուրելու իր ամենահաւատարիմ մէկ պաշտօնեան, կրօնքի և մարդկային իրաւանց վեհափառ նոր ախոյեանը:

Խորանին բարձունքը կարճ աղօթք մը և հրավառ քանի մը խօսքերէ ետք, բակը խռնուած ամբոխին խանդավառ գոռում ու ծափերուն մէջ Իզմիրլեան և իր պաշտօնական թափօրը բարձրացաւ Առաջնորդարան:

Ցոգնած և յուզուած տուն վերադարձայ:

Յակոբ Տէր-Յակոբեան

(*) Առեւելեան Մամուլի արտօնատէր Տիար Հրանտ Մամուրեան ալ իր մէկ տեսակցութեան իբր արդիւնք հրապարակած էր թէ Իզմիրլեանի տրամադրութիւնները աւելի Պատրիարքութեան կողմ են: Այս լուրին վրայ էր որ նոյնը հեռագրեցի, բայց կը կարծեմ որ թիւրիմացութիւն մը կայ:

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՄԵԾ ՎԷՊ

ԽՌՈՎԱՅՈՅԶ ԳԼՈՒԽ ԳՈՐԾՈՑ ՄԸ

ԿՈՐՔԻԻ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ

Մանզումէ վաղուընէ կը սկսի իբր թերթօն հրատարակել ռուս նշանաւոր վիպասան և հոյակապ յեղափոխական ՄԱՔՍԻՄ ԿՈՐՔԻԻ ամենամեծ վէպերէն եւ գլուխ-գործոցներէն մէկը,

"ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ„

Աւելորդ կը համարինք այս աշխարհահռչակ վէպին վրայ ծանրանալ: Միայն սա ըսենք թէ ան յեղափոխական հրայրքոտ չունչ մը կը կրէ մէկ ծայրէն միւսը, պատկերելով բռնութեան տակ հեծծող ժողովուրդի մը տառապանքները և ետքը բուռն զայրոյթներուն պոռթկումը:

«ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ» իր հրատարակութենէն քանի մը օր ետք հաւաքուած է կառավարութեան կողմէ և հեղինակն ալ բերդարգելութեան դատապարտուած:

Ուրեմն, վաղը, կարդացէք զայն:

ԻԶՄԻՐԻ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

ՏՕՆԴ ՀԱՑԿԵՐՈՑԹ

ԲԱԺԱԿԱՃԱՌԵՐ

Իր տեսակին մէջ մէկ հատիկ ճոխ սեղան մը սարքուած էր ի պատիւ Իզմիրլեան Սրբազանի, առաջնորդարանի ընդարձակ ժողովասրահին մէջ, որ դիւթական երեւոյթ մը առած էր իր գորգերու, տերեւներու և ծաղիկներու զարդարանքներովը, գեղեցիկ վերտառութիւններովը և լուսաշող ջահերովը։ Սեղանին կը նախագահէր Իզմիրլեան Հայրիկ, իր աջ կողմն ունենալով կուսակալ Րէուֆ փաշան, ձախ կողմը քաղաքապետ Թէվֆիգ փաշան. կուսակալին քով նստած էր Ստեփան էֆ. Սպարթալեան և քաղաքապետին մօտը՝ Օսմ. Գօմիթէի անդամներէն և Իզմիրի առաջնակարգ վաճառականներէն Մուհարրէմ պէյ և զինուորական քոմանտան Սէրվէթ փաշա։ Ներկայ էին նաև Իզմիրի առաջնորդական տեղապահ Տ. Ցակոբ Աչոտ եպսկ., Երուսաղէմի պատրիարքական փոխանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. վրդ. Չիլինկիրեան, Երուսաղէմի տպարանին վերատեսուչ Մշեցի Տ. Ներսէս Ծ. Վարդ. Խարախանեան, Լեփինէի առաջնորդ Տ. Դանիէլ Ծ. վրդ. Ցակոբեան, Երուսաղէմի միաբաններէն Տ. Մեսրոպ Վ. Նշանեան, Բերայի Ս. Երրորդութեան քահանայից դասուն կողմէ Տ. Սահակ քհ. Փափազեան և բազմաթիւ բարձրաստիճան սպաներ, Վարչական Ժողովոյ անդամները, քաղաքին երեւելի վաճառականները, փաստաբաններ, գրագէտներ, Հայ և օտար մամլոյ ներկայացուցիչներ, վերջապէս հարիւրի մօտ հրաւիրեալներ, որոնք պատուասիրուեցան ճոխ համադամներով, քաղցրաւենիներով, պտուղներով, շամպանեայով և գինիով։ Եզական էր երեւոյթը սեղանին որ կը պատկերացնէր կարծես մարդափունջ մը, զանազան ծաղիկներով և զօդուած ազատութեան կապովը։

Ճաշասրահին ճիշդ ճակատը բարձր դիրքի մը մէջ հաստատուած էր Իզմիրլեան Սրբազանի մեծադիր լուսանկարը, չքնաղապատուած դափնիներով և ծաղիկներով։

Մինչ հրաւիրեալները կը ճաշէին, վարը պարտէզին մէջ զինուորական նըւագախումբ մը չդադրող ազգային եղանակներ կը նուագէր և պարտէզին մէջ խռնուած հազարաւոր երկսեռ բազմութիւնը երգերով ու ծափերով գիշերուան խաղաղ լռութիւնը կը փոթորկէր։

ԲԱԺԱԿԱՃԱՌՔԸ

Առաջին բաժակաճառը արտասանեց Տ. Աչոտ եպսկ. Ցակոբեան որ Թուրք լեզուաւ շնորհակալութիւն յայտնելով փաշային՝ նոյն սեղանին ներկայ գտնըւելու պատիւը ըրած ըլլալուն համար, ըսաւ թէ Ն. վեհմութիւնը, Սահմանադրութեան հաստատութենէն վերջ առաջին կուսակալն է զոր կը վայելէ Իզմիրցին և մաղթեց իր կեանքին երջանկութիւն։ Ներկաները ծափերով ողջունեցին և կուսակալին կենացը պարպեցին իրենց առաջին բաժակները։ Ցետոյ Տ. Եղիշէ վրդ. Չիլինկիրեան սահուն թուրքերէնով մը Իզմիրլեան Սրբազանի 12 տարի առաջ Պատրիարք եղած միջոցին ազգին եւ տէրութեան օգտին համար մատուցած անկեղծ ծառայութիւնները յիշատակեց, և 12 տարուան աքսորանքին մէջ ալ Երուսաղէմ Աստուածորդւոյն գերեզմանին մօտ երկրին փրկութեան համար ըրած աղօթքներուն շնորհիւ, այսօր ազատութիւնը վայելելնիս վկայելով, Ն. Սրբազնութեան թանկագին կենացը համար բաժակ առաջարկեց։ Այս առաջարկը որոտալից ծափերով ընդունուեցաւ։ Իզմիրլեան Սրբազանի պատկառելի դէմքին վրայ, յայտնի յուզումներու նշանները կը տեսնուէին և աչքին մէջ արցունքի կաթիլներ կը նշմարուէին։

Երրորդ բանախօսութիւն մը արտասանեց Թուրք սպայ մը, որ ազատութեան՝ Օսմանցիներուն շնորհած բարիքներուն թուումը մասանցը ընելով՝ Օսմ. միութեան յարատեւութեան բաժակ առաջարկեց և անխուսափելի ծափերու որոտման մէջ վերջացուց խօսքը, եւ գաւաթները պարպուեցան յանուն «ազատութեան»։

Ապա Իզմիրի վարչութեան անունով բարի գալստեան գրաւոր բանախօսութիւն մը կարդաց վարչութեան անդամներէն Կարապետ էֆ. Պալապանեան և Իզմիրլեան Սրբազանի հայրենասիրական եռանդին մեծութիւնը և անոր երկաթէ կամքին և «երկաթէ պատրիարք» անուանին յիշատակութիւնը ըրաւ։

Ապա ծանօթ փաստաբան Նազարէթ Հիլմի էֆ. մաքուր թուրքերէնով մը և գրական գեղեցիկ բացատրութիւններով Հայ և Թուրք ազգերուն միջև վերահաստատուած եղբայրութեան և յարաբերութեան օգուտները թուելով, ըսաւ թէ «Մարդկութեան լոյսին առեւելքէն գալիքը՝ արդէն արեւմուտք գուշակած էր, և սակայն այս լոյսին Իսթիպտատը արգելք եղած էր։ Իսթիպտատը վերցաւ, ազատութիւնը երեւցաւ ու այս ազատութեան համար զինուորը երդուընցաւ, ուրեմն անիկայ ալ մեզմէ չպիտի կրնայ եւ առնուիլ. Օսմ. քաջարի զինուորները իրենց երդումովը ապահովցուցած են այս Հիւրիյէթը. հետեւաբար օրհնենք այդ զինուորները և խմենք անոնց կեանքին համար, կեցցէ՛ օսմ. բանակը»։ Այս բանախօսութիւնը վերջացաւ զինուորական մարշերու նուագին և ներկայ հազարաւոր ժողովրդեան որոտագին ծափերուն մէջ։

Թուրք սպայ մը՝ Օսմ. ընդհանուր դատախազականութեան պէտքին կարեւորութիւնը շեշտելով, ըսաւ թէ Հայ եւ Թուրք ազգերը ձեռք ձեռքի տուած, պէտք է աշխատինք օսմանեան մանկութեան դաստիարակութեան և կրթութեան։ Դարձեալ բարձրաստիճան Թուրք սպայ մը ըսաւ թէ պատմութեան մէջ նմանը չտեսնուած այս ազատութիւնը միայն զինուորը չէր որ ձեռք բերաւ, այլ օսմ. Միութիւնը։ Զինուորը ազգին ծառան է, ազգին փափաքին ու կամքին հպատակ գերին է, ուրեմն զինուորները իրենց պարտքը կատարեցին ազգին նուիրելով իրենց կեանքը. ասկէց ճիշդ ամիս մը առաջ ո՛վ է Թուրք, ըլլայ զինուոր կամ քաղաքացի, երբ իր Հայ հայրենակիցին մօտենար, երեսուն անգամ ժուռ կ'ըլլար, ա՛հ, բռնակալութեան շրջան մը, որ երկու Օսմ. հայրենակիցներու սիրալիր բարեկամական յարաբերութիւնները կը սպաննէր, և սակայն ազատութեան շնորհիւ այժմ գիրար կ'ողջագուրենք։

Իզմիրի վաղեմի խօսողներէն. փաստաբան Սերովբէ էֆ. Դաւիթեան ազատութեան դատին համար զոհուած Հայ և Թուրք նահատակներուն յիշատակին համար ամէն տեղ կատարուած ցաւակցական արարողութիւններու յիշատակութիւնը ընելով, շնորհաւորեց Թուրք և Հայ ազգերուն եղբայրութիւնը, և ապա Թուրք հայրենակիցներու կողմանէ Իզմիրլեան Սրբազանի նկատմամբ արտայայտուած համակրանքի մեծ ցոյցերուն համար ընդհանրապէս յանուն հայութեան և մասնաւորապէս յանուն Իզմիրի հայութեան իր շնորհակալութիւնները յայտնեց և օսմանեան ազգին համար բաժակ առաջարկեց։ Սերոբէ էֆ. Թուրք և Հայ ազգերուն միութեան առթիւ, Հայուն խաչին և Թուրքին մահիկին միաւորութիւնը շեշտելով, Թուրքերէնի թարգմանեց Պէշիքթաշլեանի «ընդ աստեղօք ինչ կայ սիրուն, քան զանձկալի եղբայր անուն»ը։ Ներկաները որոտընդոստ ծափերով, «կեցցէ Օսմ. եղբայրակցութիւնը» աղաղակներով թնդացուցին առաջնորդարանը։

Հուսկ ուրեմն Իզմիրլեան Սրբազան գինիով լեցուն բաժակ մը ի ձեռին, հետեւեալ ատենախօսութիւնը ըրաւ.

«Տեարք սեղանակիցք,

«Ազգի մը տրուած ազատութիւնը երբ բարձրէն կը շնորհուի, տխուր է անիկա և հիմ չունի։ Ազատութիւնը երբ վարէն՝ ժողովուրդէն կուգայ, անիկայ տեւական է։

«Օսմ. երկրին ազատութիւնը ասկէ 33 տարի առաջ անգամ մը վերէն շնորհուեցաւ, բայց հիմ չունեցաւ, սակայն այն ազատութիւնը որ ասկէ ամիս մը առաջ ժողովուրդին ուժովը կեանք առաւ, մեծ հաւատք ունիմ թէ անիկա հիմնական պիտի ըլլայ։ Մարդ երբ կը ծնի, ազատութիւնը իրեն հետ կը բերէ, մենք ամէն բանէ առաջ մարդ ենք։ Հայ և Թուրք, Իսլամ եւ Քրիստոնեայ, մեր ցեղական կամ կրօնական տարբերութիւնները պէտք չէ որ զմեզ իրարմէ հեռացնեն։ Այլ ընդհակառակը երբ մարդ պէտք է մենք աւելի մօտենանք իրարու, աւելի ուժով սեղմենք մեր եղբայրութեան կապերը, աւելի ամուր պնդենք մեր միութիւնը, որովհետեւ միութիւնը զօրութիւն է։ Ապրի՛ ուրեմն Օսմ. Միութիւնը, որ ազատութիւնը ստեղծեց, ապրի՛ն ուրեմն Օսմ. քաջարի զինուորները որոնք իրենց ուժովը կնքեցին զայն, ապրի՛ Օսմ. դրօշը որ խանձարուրը եղաւ այդ ազատութեան նորածին երախային»։

Եւ ապա, օրհնեց Հայ և Թուրք եղբայրակցութիւնը և մաղթեց որ Աստուած զայն յաւէտ անխախտ պահէ։ Սրբազան ատենախօսին այս բաժակաճառը ներկաներէն Գէորգ էֆ. Պուլլի երբ թուրքերէնի թարգմանեց, կուսակալ Րէուֆ փաշա Իզմիրլեան Սրբազանի աջը սեղմելով, իր խորին շնորհակալութիւնները և յայտնած մըտածմանց ու զգացմանց իր համամտութիւնը յայտնեց։ Աննկարագրելի խանդավառ ծափահարութիւններ, և Իզմիրլեան Սրբազանի կենաց արեւշատութեան համար բարձրագոչ աղաղակներ կ'արձագանգէին ամբողջ շրջակայքին մէջ։

Ապա Պուլլի էֆ. Իզմիրլեան Սրբազանի նկարագրին վեհութիւնը, կեանքին անյողդողդութիւնը ի վեր հանելով, ըսաւ. «Ձեր Սրբազնութեան դալար ծերութեանը մէջ, կը մաղթենք ձեր Սրբազնութեան համար երկար և քաջառողջ կեանք, որպէսզի մխիթարութիւնը ունենանք ձեր առ ազգութիւնը նուիրած ծառայութեանց և անոր յառաջդիմութեան համար ձեր կատարած պարտականութեանց գեղեցիկ արդիւնքները վայելելու։» Պուլլի էֆ. արտասանեց նաև Ստեփան Ոսկանեանի անմահութեան վրայ մէկ գեղեցիկ յուզիչ ոտանաւորը, որուն ի պատասխան Իզմիրլեան Սրբազան յարեց թէ «Ես միայն իմ պարտքս կատարած եմ, մարդ պէտք է որ իր պարտականութեան գերին ըլլայ։ Ես այն զինուորներէն եմ որ պարտականութիւնը գերադաս կեանքէն։ Այս արտայայտուած բոլոր զգացումները, ես ինծ համար քաջալերութեան հրաւէր մը կ'ընդունիմ։ Ահ, թէև ծեր եմ մարմնով և սակայն՝ շատ երիտասարդ եմ սրտով։ Եւ այս առթիւ ճակատագիր կը յայտարարեմ բոլոր օսմանցիութեան ներկայութեանը, քանի որ մեր համար ունինք Օսմ. սուրբ Միութիւնը և քաջարի բանակը։ Ապրի, շատ ապրի՛ այս օսմ. գեղեցիկ Միութիւնը, որ աւելի գեղեցիկ դարագլուխ մը պիտի բանայ մեր օսմ. հայրենիքին համար։»

Օսմ. Գօմիթէի ներկայացուցիչ Մուհարրէմ պէյ «Բռնակալութեան տասնեակներուն մէջէն ազատութեան ծաղիկը փրցնելով ազգին նուիրող քօմիթէին համար, ձեր Սրբազնութեան աղօթքը կը խնդրեմ, Ս. Հայր» ըսաւ, և Իզմիրլեան Սրբազան հետեւեալ մաղթանքն ըրաւ. «Աստուած ի բուն ունի մարդկային կեանքն ու հոգին, Աստուած որ գիտէ իր շնորհները թափել ամէն աշխատաւորներուն վրայ, այն Աստուծմէն կը խնդրեմ որ իր հզօր ու երկնային պաշտպանութիւնը թափէ Օսմ. Իթթիհատ և Թէրագգը Գօմիթէին վրայ և զայն աւելի զօրացնէ»։

Սեղանին աւարտումէն՝ առաջ Սերովբէ էֆ. Դաւիթեան կրկին և կրկին շնորհակալութիւն յայտնեց կուսակալ փաշային ներկայութեանը համար, և Ն. Վսեմութիւնը փոխադարձաբար յայտնեց թէ ինքն ալ իր կարգին պարտականութիւնը կատարած է, որուն համար շնորհակալութեան արժանի չէ զգար ինքզինքը։ «Կեցցէ՛ կուսակալ փաշան» աղաղակներուն մէջ խեղդուեցաւ ծերուկ կուսակալին դողդոջ ձայնը։ Երկու ժամ տեւող այս ճաշկերոյթի միջոցին զինուորական նուագածուաց խումբը անընդհատ զինուորական և ազգային նուագներ հնչեցուց Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն ընդարձակ պարտէզին մէջ, Առաջնորդարանի դրան առջև, ուր գիշերուան նոյն պահուն լեցուած ամէն հասակէ երկսեռ բազմութեան խանդը ու եռանդը աննկարագրելի էր։ Պարտէզին մէջ ժողովրդային խրախճանութիւններ անվերջ կերպով կը շարունակուէին, և բազմաթիւ հրթիռներ իրենց գոյնզգոյն լոյսի կաթիլներով կ'ողողէին ամբողջ ժողովուրդը։

Սեղանէն գրեթէ մէկ ժամ վերջ ներկաները Սրբազան Հայրիկին ձեռքը համբուրելով մեկնեցան, տանելէ յետոյ անոր հայրական օրհնութիւնները։

ՄԵԿՆՈՒՄԻ ՕՐԸ

Առտուն կանուխէն երկսեռ և միջազգային այցելուներու բազմութիւն մը հետզհետէ կ'այցելէր Առաջնորդարան, որ ուխտավայրի մը երեւոյթը առած էր։ Տարիներէ ի վեր կարօտը քաշած պանդուխտ ազգայիններ, մանաւանդ Մշեցիներ իրենց ազգային տարազովը ու երփներանգ առաղչիներովը կուգային մասունք մը համբուրելու նման, ծնրաչոգ պագնել Իզմիրլեան Սրբազանի աջը, որուն մորթը ապահովաբար մաշեցաւ 50 հազարէ աւելի շրթունքներու հպումովը։

Քիչ ետք Իզմիրլեան Սրբազան իջաւ եկեղեցի և խռնուած բազմութեան խօսելով խրատական մը, հրաժեշտ առաւ։

Ցորեկուան մօտ Իզմիրլեան Սրբազան այցելեց ազգային հիւանդանոցը, ուր ամէն հիւանդի մահճին մօտ գնաց և մէկ մէկ մխիթարական բառով ու օրհնութիւնով սրտապնդեց զանոնք։ Ս. Լուսաւորիչի մատուռին մէջ հոգւոց կարգաց հիմնադիր Սպարթալի ընտանիքին համար։

Ետքը վերստին դարձաւ եկեղեցի, որուն բակին մէջ պահ մը հանգիստ առաւ, երբ Մաղնիսայի Հայոց Թաղական Խորհուրդէն երկու անդամներ ներկայացան և բարեգալստեան ճառ մը կարդացուեցաւ։

Ժամը 11ին (Ը. Ե.) Իզմիրլեան Հայրիկ, շքեղ կառքով մը զոր տրամադրած էր Պալեօղեան էֆէնտի, փոխադարձ այցելութեան գնաց կուսակալ Րէուֆ փաշայի, զինուորական հրամանատարին և քաղաքապետութեան նախագահին, որոնք հոն չըլլալով այցաքարտ թողուց։

Կէս օրին, Առաջնորդարանի ճաշէն ետք, սկսաւ մեկնումին պատրաստութիւնը։ Իզմիր տխուր էր, որովհետեւ պիտի բաժնուէր Հայրիկը։ Ժամը 3ին յաղթական կամարը ցնծաց նոր Հայրիկին գալուստովը և շոգենաւ եկաւ դարձեալ Իզմիրլեան Սրբազանի։ Խանդավառութիւնը աննկարագրելի էր։ Առջի օրուան դիմաւորողներու բազմութիւնը ողջերթի վազած էր։ Երբ Նիժեր շարժեցաւ, ամէն սիրտ թունդ ելաւ և անոր ծափեր ծափեր, կեցցէներ, յիմարօրէն, անյագօրէն։ Ընկերացող շոգենաւերը ալ տեղացան ֆրանսական հոլանդական արագութեան առջեւ և տխուր քօղ մը իջաւ իրիկուան հետ, մինչ մեկնողները կը գոչէին «Կեցցին Իզմիրցի Հայերը, կեցցե՛ն», արդարեւ յափշտակուած անոնց սիրալիր ու մեծապէս եղբայրական հիւրասիրութենէն։

Խանդավառութիւնը սակայն մեծապէս շարունակուեցաւ նաև շոգենաւին մէջ, մինչեւ կէս գիշերին մօտ։ Հայ երիտասարդներ հայկական երգերու անվերջ շարք մը կը հիւսէին։ Շոգենաւին մեծ սրահին մէջ ալ բանախօսութիւններ ըրին Թուրք սպաներ և Հայեր և համակրական ցոյց եղաւ պատերազմական նոր նախարար Ալի Րիզա փաշայի որ նոյն շոգենաւով կը ճամբորդէր։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Երուսաղէմի պատր. փոխանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. վրդ. որ մինչեւ Իզմիր ընդառաջ գացած էր Իզմիրլեան Սրբազանի, կիրակի առտու պատարագեց Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին մէջ։ Դաւիթի խօսքը թէ «ինչո՞ւ քակեցիր ցանկապատը այգիին և անցնող դարձողները զայն կը կթեն» բնաբան առնելով, պարզեց թէ այգին Իսրայէլի երկիրն էր, որ ճշմարտութեան ճիւղէն շեղած էր, պատերը փլած, անտառի խոզը զայն ապականեց և հրեաները արածեցան։ Այս էր պատկերը նաև օսմ. երկրին, մինչ Հայոց հարուածեալ հայրը, որ Սիոնի բարձունքը առանձնացած կը հեծէր իր բարոյական այգին քայքայման, դառնացած կը գոչէր.— «Զօրութեա՛նց աստուածը, դարձի՛ր, նայէ՛ և տե՛ս, այցելէ այն այգին և դարման տուր անոր զոր քու ձեռքդ տնկեց»։ Ահա անոր աղօթքը լսուեցաւ և այսօր զօրութեամբ կը դառնայ Իզմիրլեան Հայր՝ իր քանդուած այգին։ Եւ Եսայիին խօսքը դարձեալ կ'արդարանայ. «Եթէ ո՛չ Տեառն զօրութեանց թողեալ էր մեզ զաւակ, իբրև զՍոդոմ լինէաք և Գոմորայ նմանէաք»։ Եթէ Իզմիրլեանի պէս զօրաւոր զաւակներ չունէին, այսօր Հայոց ազգը Սոդոմ Գոմորի պէս պիտի այրէր, աւերակուէր։ Եղիշէ վրդ.ի այս քարոզը իր սիրուն գիւտին համար շատ հաւնուեցաւ։ Եղիշէ վրդ. հեռագիրներով Տ. Ցարութիւն պատրիարքի տեղեկագրեց Իզմիրլեան Սրբազանի Իզմիր հասնիլը, մեծ ընդունելութիւնը, մեկնիլը և Երուսաղէմատան մէջ մնալը։

.*. Սիւրիի հայ հասարակութիւնը շոգենաւով մը դիմաւորեց Իզմիրլեան Հայրիկը և մինչեւ Պոլիս եկաւ. Իբր պաշտօնական պատուիրակ ներկայ էին Տ. Խորէն քհն. Ճամճեան՝ Գէորգ և Քերովբէ էֆ.ք Չիլինկիրեան և Վարդան էֆ. Քօսիթանեան, որոնք Թաղ. Խորհուրդի անդամ են։ Շոգենաւին մէջ նուագախումբ մըն ալ կար։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿԻ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆԸ ՈՒ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

Այս կիրակի Մայր եկեղեցւոյ տօնախմբութեան առթիւ ըստ սովորութեան օրուան Պատրիարքը կը մատուցանէ Ս. Պատարագը։ Երէկ բազմաթիւ թաղեցիներու փափաքին համաձայն, Մայր Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը ներկայացաւ Իզմիրլեան Հօր, և խնդրեց որ Ս. Աստուածածնայ տօնին օրը պատարագէ։ Իզմիրլեան պատասխանեց. «Ս. Աստուածածնայ պատարագը ըստ սովորութեան պէտք է մատուցանէ օրուան Պատր. Տեղապահը։ Ողջոյններս հաղորդեցէք ժողովրդեան և իմ կողմէ յորդորեցէք որ միշտ օրէնքը յարգել գիտնայ. երկրորդ ֆիզիքապէս տկար եմ և քանի մը օր հանգիստի պէտք ունիմ։»

Թաղ. Խորհուրդը երբ ալ աւելի թախանձեց, Ն. Սրբազնութիւնը յայտնեց թէ ո և է պատճառով պէտք չէ օրէնքէն նշանակէտի մը չափ շեղիլ, «Այս կիրակէ Տեղապահ Սրբազանը կը պատարագէ ըստ սովորութեան, ես ալ քիչ մը կազդուրուելէ ետք, առաջին առթիւ կը պատարագեմ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ։ Ես Մայր Եկեղեցւոյ թաղին զաւակն եմ, հոն մնած, հոն մեծցած եմ։ Մայր Եկեղեցին ինծի համար խիստ նուիրական է, որուն հետ կապուած եմ անջնջելի յիշատակներով։ Եթէ Ազգը կ'ուզէ որ ապրիմ, եթէ ծառայութիւն մը կ'սպասէ ինձմէ պէտք է ներողամիտ ըլլայ այս տկարիս զանցառութեանս առթիւ և թոյլատրէ ինծ որ 12 տարուան տառապանքներէն և վերջին յուզումներէն խանգարուած առողջութիւնս քիչ մը կազդուրի գտնայ»։ Կը խոստանամ, ըսաւ, կազդուրուելէս ետք առաջին անգամ Մայր Եկեղեցի իջնել ու հոն պատարագել։

ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

ՇԻՇԼԻԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

Երուսաղէմի Թուրք և Արաբ Օսմ. Գօմիթէի կողմէ Շիշլիի ազգ. գերեզմանատան մէջ հանգչող նահատակաց գերեզմանին նուիրուած ծաղկեպսակը, վաղը առտու ժամը 12ին Իզմիրլեան Սրբազան անձամբ պիտի տանի գերեզմանատուն, ուր պատրաստ պիտի գտնըւին Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ եպս. Դիմաքսեան և Բերայի ամբողջ քահանայական դասը, որոնք հանդիսաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարեն նահատակաց գերեզմանին վրայ։ Ն. Սրբազնութիւնը հոն դէպէն ետք Պէշիկթաշի ճամբով Սկիւտար պիտի անցնի հանգիստ ընելու։

ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

ԱՌՋԻ ՕՐՈՒԱՆ ՄԱՂԹԱՆՔԸ

«ԻԳՏԱՄ»Ի ՄԷԿ ՍՈՒՏԸ

Իգտամ երէկ երկարօրէն նկարագրելով Ամեն. Տ. Տ. Իզմիրլեան Սրբազանի գալը և Մայր եկեղեցւոյ մէջ աղօթելը, կ'ըսէ թէ Հայոց Նոր Հայրիկը որ քննութեան տակ ճնշուած էր և հազիւ կը վերադառնար, ջերմագին բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր համար։

Իգտամի այս լուրը սո՛ւտ է, որովհետեւ, Իզմիրլեան Սրբազան երբեք այդ տեսակ աղօթք մը չըրաւ, այլ միայն մաղթեց որ Հայերը և Թուրքերը եղբայրանալով, աշխատին հայրենիքին համար։

Արդէն ասկէց առաջ ալ երբ շահախնդիր սրիկաներ իր բերանը դրին կեղծ յայտարարութիւն մը, որուն ճակատը թագաւորին համար հնօրեայ մաղթանքը դրուած էր, Իզմիրլեան մեծապէս զայրացած էր և հեռագրած Մանզումէի թէ այդ կեղծ թուղթերը հանողներու մասին օրէնքի պիտի դիմէ։

ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

ԵՒ

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս Արքեպս. Յովակիմեան, ընկերակցութեամբ քանի մը եկեղեցական և աշխարհական հետեւորդներու, երէկ իրիկուն Պոլիս ժամանեց, և այսօր ժամը 1ին Ս. Առաջնորդ Հայրը Նիկոմիդիոյ և թեմին գլխաւոր կեդրոններէն հաւաքուած այդ պատուիրակներուն հետ պիտի երթայ Երուսաղէմատուն, բարի գալուստ մաղթելու Իզմիրլեան Հայրիկին։

Ս. Առաջնորդը վաղեմի ծանօթն է Իզմիրլեան Սրբազանի, որ իր կարգին մեծապէս կը յարգէ Յովակիմեան Սրբազանը, մօտէն գիտակ ըլլալով Ն. Սրբազնութեան եկեղեցասէր և ազգանուէր գործունէութեան։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Առտուն կանուխէն ամէն դասակարգի երկսեռ այցելուներու անվերջ բազմութիւն մը ուխտագնացութեան պէս յաջորդաբար կ'այցելէր Երուսաղէմատուն, Իզմիրլեան Հայրիկի բարի ազատման և գալստեան շնորհաւորութիւններ մատուցանելու համար։ Օտար հասարակութեանց կրօնական ներկայացուցիչներ, պետական անձնաւորութիւններ, վարչական ժողովոց և տեսուչ և Թաղ. Խորհրդոց անդամներ, վաճառականներ, արհեստաւորներ, փաստաբաններ, բժիշկներ, հրապարակագիրներ, ուսուցիչներ, ուսանողներ, մամուլի ներկայացուցիչներ, վերջապէս հայ հասարակութեան վերաբերող բոլոր դասակարգի ու ամէն հասակի անհատներ, եկեղեցւոյ կը գործէին Երուսաղէմատան հիւրանոցէն ներս, որուն անկիւնը նստարանի մը վրայ բազմած Ն. Սրբազնութիւնը, սիրով և խնդութեամբ կ'ընդունէր բոլոր այցելուներու ներկայութեանը և ամէն մէկուն հետ գեղեցիկ խօսք մը կամ մտածում մը կը փոխանակէր։ Իզմիրլեան Սրբազանի ֆիզիքական աշխոյժ շարժումներուն և խօսակցութեան խանդն ու եռանդը իրաւամբ մտածել կուտային թէ Ն. Սրբազնութիւնը «Երկաթէ մարդ Երուսաղէմ գնաց և պողպատէ մարդ վերադարձաւ»։

Շատ դժուար պիտի ըլլար մի առ մի նշանակել թիւը բոլոր այցելուներուն։ Ի մէջ այլոց յիշենք հետեւեալները. Տ. Գէորգ արքեպս. Երէցեան, Հայ-Հռոմէականաց կ. Պատրիարքին կողմէ Լեւոն արքեպս. Քէչէճեան, Վեննետիկոյ Մխիթարեան միաբանութեան անդամներէն Հ. Ցուսիկ Մեհրապեան և Հ. Սահակ Տէր Մովսէսեան վրդ.ները, Երուսաղէմի Ասորւոց Պատր. Փոխանորդը Իլիաս արքեպ. և Պոլսոյ Պատր. Տեղապահ Տ. Պօղոս արքեպս., ընկերակցութեամբ վրդ.ի մը, Պատրիարքարանի գործակատարին, գաւազանի մը և բարապանի մը, և Տեարք՝ Զարեհ Տիլպէր, Գրիգոր Կիւմիւշկէրտան, Աբրահամ փաշա Երամեան, Տքթ. Մանուէլ պէյ Իւթիւճեան, ֆրանսական հիւպատոսարանի թարգման Նշան Գալըպճեան, Եդուարդ և Արշակ Գարագէօզեան, Տքթ. Վահրամ Թորգոմեան և եղբայրը Գէորգ Թորգոմեան, Վահան Խասյեան, Սիմոն Գայսէրլեան, Միհրան Տամատեան, Տիգրան Բարաղամեան, Մաքսուտ Մարաշլեան, Արամ Հալաճեան, Լեւոն Ցովհաննէսեան, Տքթ. Թէրզեան, Պետրոս Կարապետեան, Կայս. Բժշկական վարժարանի հայ ուսանողներէն պատգամաւորութիւն մը, Աթանիկ Իւթիւճեան, Վճռաբեկ Ատեանի անդամ Ստեփան էֆ., Երուանդ Ճուտուֆեան, Երուանդ Զավալեան, Տրդատ Փափազեան, Թերթիս արտօնատէր Ցովհաննէս Գայսէրեան, Երուանդ Տէր Անդրէասեան, Սիմոն Գաբամաճեան, Հայկ Խոճասարեան, Պատրիարքարանի բոլոր պաշտօնէութիւնը, մայր եկեղեցւոյ քահանաները և Թաղ. Խորհրդոյ անդամները, Սկիւտարէն Տ. Բարթող քհ. Թադէոսեան, փաստաբան Կարապետ Այճեան և Բիւզանդ Թէրզեան, բազմաթիւ Սկիւտարցիներ, և Պոլսոյ բոլոր արուարձաններէն անթիւ ու անհամար այցելուներ, որոց բոլորն ալ օշարակով և սուրճով պատուասիրուեցան։ Ինչպէս առջի օրուան թափօրին, նոյնպէս իրիկուան ընդունելութեանց կարգադրութեան հսկելու հոգը վարչութեան որոշմամբ յանձնուած է Տ. Գրիգորիս Վրդ. Պալագեանի և հիւրամեծար կարգուած են Բերայի Տ. Սահակ և Մայր եկեղեցւոյ Տ. Տրդատ քահանաները, որոնք այցելուներն առաջնորդելով Իզմիրլեան Սրբազանի մօտ, կը ներկայացնէին։ Այցելութիւնները մինչեւ իրիկուն շարունակուեցան։

ՕՐՄԱՆԵԱՆԻ ԱՆԳԹՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ տարուոյ Սեպտեմբերի վերջերը տեղւոյս բանտի խոր անկիւններէն միոյն մէջ հիւծախտաւորի տխրագունեցիկ դէմքով Քահանայի մը այցելեցի. նոր բերած էին, Ալաշկերտի գիւղերէն միոյն հովիւը՝ արգահատելի կմախք մըն էր նա. երկու տարի Ալաշկերտի բանտերու մէջ չարչարուելէ զկնի չորս տարի ալ Սինոպ բերդարգելութեան ենթարկուած, հուսկ յետոյ ներքին գործոց նախարարութեան կամաց համաձայն Թոփ-Քէփուի սպանելու անորոշութեան վճռուած՝ այս արկածեալ քահանայի երաշխաւորութեամբ ազատ արձակուիլը խնդրելով մեր բազմանգամ ընտանեաց մէջ ստիպեցինք մեղմացնել իր տանջանքները. բայց հոգեւորական տխուր մտածումներ անջատ էին իմ այս կարգակից եղբօրմէս. տխուր էր, այո՛, սեւ ամպերու ծանրութեան ներքեւ ճըլուած սիրտ մը կը կրէր նա. իր ձերբակալութեան առթիւ խելակորոյս եղած էր նորա հայրը, անպաշտպան թողած էր երիտասարդ երեցկինը երկու անմեղ որբուկներով, եօթը երկար տարիներ սրտի հատորներն տեսնելու երազներով անցուցած էր օրերն, յուսախաբ և յուսահատ՝ չէր ուզեր մխիթարուիլ մեր սիրալիր փայփայանքներուն իսկ։

Ինծ վիճակուած ժողովրդեան Հայ Բօշաներու մուրացիկ կանանց պարկերէն մասն և բաժին կը հանէի՝ չոր հաց մը միայն. ինչ որ կրնայի ընել բարոյապէս, անկարող էի ընել նիւթապէս. տեղս գտնուող մի քանի ազնիւ Կեսարացիք տաստարեցին որչափ կը ներէր իրենց վիճակը, պատսպարելով զայն տասն ամիսներ։ Ապրի՛ն գթած սիրտեր։

Եօթը տարիներու շրջանին մէջ ի զո՜ւր հառաչներ տեղացին Պատրիարքարան. Օրմանեան իր քմահաճոյքներու տարափին մէջ խցած էր ականջները, կը կրէ՞ր սիրտ զգալու այդ աղիողորմ պաղատանքները. ո՞ւր թողած էր իրեն յանձնուած ոչխարները. չէ՞ր կրնար իր անձնականէն գթութեան վերաբերում մը ունենալ գէթ արկածեալ քահանաներու հանդէպ։ Այսպէ՞ս հեռուած էր Ս. Առաքելոց սկզբունքին, «որո՞ւ դիմէին թշուառները, Ազգին խղճամիտ անձնաւորութիւնը կը նպաստէին այդ կարծեցեալ գթառատը, որ իրեն գործիք վաճառփայլներ բազմացնելու կոչուած էր միայն։

Տէր Ցակոբ քհնյ. Խաչատուրեան ի զուր գրեց առանց իսկ պատասխան մը առնելու. վերջին աղեխարշ գրութեան կցած էր նաև Հայրենիքին սառած տխրակոծ նամակն ալ՝ որու մէջ կը բացատրուէր խելակորոյս հօրը արտաճմլիկ մահը և ընտանեաց խեղճութեան վերջնակէտը, սպասելով նիւթական օգնութեան. այս ալ անպատասխանի մնացած է... այն ինչ որոշած էր վերջնագիր մըն ալ տալ... երբ յան-

կարծ փայլեցաւ անխախտ Արեգակը։ Նուիրական փարախին մէջ ապրող նախկին գերապայծառը՝ անառարկելի խաւար անդունդներէն ոռնացող գայլը՝ Աննատակաւմբը՝ ան ա՛ռ կը մնայ յաւէտ բարեգութ բարերարաց յիշատակախմբին մէջ, և Տէր Ցակոբ Քահանայ յուսա. բողբոջ կուգայ իր վէրքերուն ապեգանին գտնել բարեհամբաւ և ամենուս «իր"ն Պատրիարքական Տեղապահ Սրբազանին մօտ։

Կեցցէ՛ ազատական լրջութիւն։

Հայ զաւակներ, վար առէ՛ք, վա՛ր առէք Րոռէնի աշակերտներուն դիմակները և ես իմ արտաքուս մաղթանքներովս մինչ աջակից ձեզ, մնամ յաւերժ պաշտօնեայ Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ։

ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ ՔՀ. ԱԺՏԷՐԽԱՆԵԱՆ

1908 Օգոս. 5 Թաթ-Քէօփրի

ԱՆԱՆԻԱ ՎՐԴ. ԵՒ ՊԱՏՈՒՈՅ ԱՏԵԱՆ

Առ Անանիա Վրդ.

Ձեզ վերադարձնելով այն խաֆիյէն, բառերը զորս գործածած էք Մանզումէի մէջ, ինծ դէմ, կը փութամ յայտնել թէ Տեղապահ Սրբազանը լսելէ ետքը Իսմայիլ փաշազադէ ազատական էֆէս պէյի վկայութիւնը, որոշած է արդէն կազմել նոյն ատեանը և արդարութիւնը հրապարակել։ Ու եթէ Ն. Սրբազնութիւնը խոստացած չըլլար, դատարանը կարգադրած կ'ըլլար մեր հաշիւը, քանի որ ձեր արարքը և մատնութիւնը հաստատող գրեր, կենդանի վկաներ ունիմ։ Առաջին օրէն, ես ամբաստանեցի ու կ'ամբաստանեմ զձեզ, ննդաւոր, բերեւ մատնիչ և պիտի հաստատեմ։ Եթէ կրնաք, դատարանին առջեւ արդարացուցէք ինքզինքնիդ։ Լրագրութիւնը, հանրութիւնը, ձեր կերպասը ունեցող կղերականները տեսնելով, իրենց աչքերը բացին և աքեմի, խալըբախի տակ ի՛նչ Ցուդաներ, ձեզի պէս, ծածկուած ըլլալը հասկցան։ Անցեալ կեանքիս խօսքն էիք ըրած։ Ձեր մօտէն ճանչցողները հոս՝ թէ ազատավայրիս մէջ ի Պրուսա և թէ Ուրֆայի մէջ, և 10 կտոր ընտիր բարոյականս, բարի վարքս հաստատող, պաշտօնական հայերէն, թուրքերէն, ֆրանսերէն վկայագրերս հեշտիւ պիտի կարկամեն ձեր լեզուն։ Արդ, մինչեւ Արդարութեան վճիռը, պիտի լռեմ՝ հանրութիւնը ձեր վատ արարքովը չզբաղեցնելու համար։

ԿԱՐԱՊԵՏ Բ. ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ
Իւսկիւտարցի

12 Օգոստոս 1908

ԳԱՒԱՌԱՅԻ ՊԱՆԴՈՒԽՏՆԵՐԸ

Գաւառէն Պոլիս եկող պանդուխտ եղբայրները անապաստան և անտէր չի ձգելու համար քանի մը բարեսէր ազգայիններ օժանդակութեան մարմին մը կազմեցին և դիմում ըրին Պատրիարքարան, ուրկէ ժապաւինեալ տոմար մը յանձնուեցաւ նախաձեռնարկներուն՝ Տ. Գալուստ քհ. Փափազեանի, Միհրան էֆ. Ցովհաննէսեանի, Թորոս էֆ. Տոլաքեանի և Ցովհ. էֆ. Գըլըճեանի, նուիրահաւաքութիւն կատարելու համար։ Այս գործը աջողցնելու առթիւ մօտք կիները և երիտասարդները օժանդակ մարմիններ ալ պիտի կազմուին։ Այժմ մարմինին նպատակն է գաւառէն եկող կարօտ պանդուխտներուն բնակարան ու սնունդ տալ և օգնել անոնց որպէս զի գործ մը գտնեն։ Արդէն վարձուած են Վէզիր խանի, Բիւլպիւլ էֆ. խանի և Քիւչիւք Եէնի խանի մէջ սենեակներ, ուր պատրաստուած են յիսունի չափ այդ կարգի պանդուխտներ։ Տրամադրելի եղած է նաեւ Եէնիգաբուի մէջ Տիւրիւկի վաքըֆին մէկ ընդարձակ շրջանակը։ Օժանդակութիւնը կը կատարուի խիստ պայմաններու մէջ, այսինքն ոգելից ըմպելի գործածել, անժամանակ դուրսերը մնալ, կիրակիները եկեղեցի չյաճախել յանցանք կը նկատուին, որպէս զի կարելի եղածին չափ տեւական ըլլայ պանդուխտներուն նիւթական և բարոյական ապահովութիւնը։ Պանդուխտներուն առողջական վիճակին հոգ տանելու համար բժիշկներ և դեղագործներ յանձնառու եղած են օժանդակելու։

Հայ ժողովուրդը որ ներկայ անտեսական տագնապալի վիճակին մէջ սիրտը ունի մինչ բարերարելու և օժանդակելու իր տառապեալ և սովահար եղբայրներուն, անշուշտ այս մարդասիրական պարտականութեան մէջ ալ չպիտի թերանայ։ Մասնաւորաբար կը խնդրուի Թաղ. Խորհուրդներէ ձեռնտու գտնուիլ հանգանակիչ մարմինին, քանի որ ան բոլոր Թաղերը պիտի շրջի նպաստ հաւաքելու համար։

ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ԵՒ... ՕՐՄԱՆԵԱՆ

Թաքսիմ Ըթըր փողոցի դատապարտեալ մենակեացը, հին բռնակալութեան հերոսներէն մին, Օրմանեան, երեկ իր փեսին՝ Միհրան էֆ. Տ. Ներսէսեանի հետ Բառք մը ղրկեց Իզմիրլեան Սրբազանի, բարի գալուստ մաղթելով անոր։ Շնորհակալ ենք, Օրմանեան Սրբազան։ Անցեալ օր ալ, Մեծ Տարագիրին Կ. Պոլիս գալէն մէկ օր առաջ Անոր գովեստը ըրիր։ Երեսը քուկդ է։ Դո՛ւն էիր որ անոր քաղաքականութիւնը միշտ կը դատափետէիր ասկէց առաջ։ Օրմանեան նոյն օրը յայտարարեր է թէ կացութեան մարդը Իզմիրլեանն է, անշուշտ հասկցնել ուզելով որ ինք լռնալկալութեան մարդն է։ Ասի իր բերնին խոստովանութիւնն է։

ՄՈՒՇԷՆ Պատրիարքարան քաշուած էր երէկ ֆրանսատառ և հայատառ հետեւեալ հեռագիրը. «Հինգ հարիւր պանդուխտ Մշեցիներ սրտագին թախանձանօք փութով կը խնդրեն վերադարձն Խարախանեանի՝ Թափուր առաջնորդ Տարօնայ»։ Տեղապահ Սրբազանը Խառն Ժողովոյ նկատառման յանձնած է նոյն հեռագիրը։

*** Երուսաղէմի Պատր. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Մ. Վրդ. Չիլինկիրեանի նախաձեռնութեամբ Երուսաղեմատան մէջ արձանագրութեան տումար մը հաստատուեցաւ որուն մէջ Ամեն. Տ. Մատթէոս Սրբազանի այցելողները իրենց անունները պիտի արձանագրեն։

*** Աբրահամ բաշա Երամեան երէկ Ամեն. Իզմիրլեան Սրբազանի բարի գալստեան այցելութիւն տուած պահուն, տասներկու տարիէ ի վեր Պատրիարքարանի սեմէն ներս ոտք կոխելու գանիը յայտնած և այսօր մեծ հպարտութեամբ նոյն հաստատութեան մէջ Ն. Սրբազնութեան ներկայանալու հաճոյքը զգացած ըլլալը արտայայտած է։

*** Իզմիրլեան Սրբազան երէկ պատրիարքարան անցնելով փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Տեղապահ Սրբազանին, և յետոյ Փոխանորդարան գնաց։

*** Ի պատիւ Իզմիրլեան Սրբազանի տեղի ունեցած անզուգական Թափօրին բոլոր ծախքերը, մօտաւորապէս 100 ոսկի, վարչութեան անդամները որոշած են իրենց անձնականէն վճարել, Պատրիարքարանի Սնտուկին բեռ մը չըլլալու համար։

*** Գարծմալցիք ալ շոգենաւակով մը ընդ առաջ գացած էին Իզմիրլեան Սրբազանի։

*** Իբրանոսեան և Թօգատեան Տուներու պաշտօնէութիւնն ալ երէկ մասնաւոր շոգենաւակ մը վարձելով, դիմաւորած էր Իզմիրլեան Հայրիկը յաղթական և վեհապետական փառաւոր մուտքը։

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԸ որ գիտէ անգլիերէն և հայերէն, ինչպէս նաև քիչ մը ֆրանսերէն և թուրքերէն պատրաստ է խիստ դիւրամատչելի պայմաններով աշխատիլ ո և է վաճառատան կամ գրասենեակի մէջ։ Դիմել Խմբագրատուն։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ Ս. ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ.— Օվաճըքէն, Ատաբազարէն, Փազարուգիւղերէն, Կէյվէէն նամակներ ստացած ենք, որոնք վերջերս իրենց սիրեցեալ Առաջնորդին մասին անհիմն գրուածներուն դէմ խստիւ կը բողոքեն, մեր հաղուագիւտ քանի մը եկեղեցականներէն մէկն է ան, կ'ըսեն, եւ ոչ թէ պարսաւի ենթարկուելու վիճակին մէջ է, այլ արժանի է փառաւոր յոբելեանի մը որ դժբախտաբար ուշացած է մինչեւ հիմա։

ԾԱՆՕԹ և փորձառու մանկավարժուհի մը պաշտօն կը փնտռէ Պոլսոյ մէջ կամ գաւառները դիւրամատչելի պայմաններով։ Դիմել Խմբագրատուն։ 1—3

ԲԵՐԱՅԻ Հայ Երիտասարդաց Միութեան ընկերակցութիւնը կը շարունակէ կանոնագրի պատրաստութիւնը. նոր նիստ մըն ալ տեղի պիտի ունենայ այս գիշեր, (ուրբաթ) ժամը 1 ու կէսին (Ը. Թ.) Եսայեան վարժարանի սրահին մէջ։ Ինչպէս արդէն ծանուցուած է, այս միութեան անմիջական նպատակն է հիմնել լսարան-ընթերցարան մը, ազգային աւելցնելով ուրիշ ճիւղեր ալ։ Անդամակցիլ փափաքողները պէտք է դիմեն այս գիշեր տեղի ունենալիք ընդհանուր ժողովին և արձանագրուիլ։

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐՈՒ պաշտօնէից միջազգային ընկերակցութեան յանձնաժողովը ձեռնարկուած կանոնագրութիւնը աւարտած է և զանազան լեզուներու թարգմանուելով մօտ օրէն հրատարակութեան տալու միջոցները կը խորհի։ Ընդհանուր ժողովը գումարուելէ առաջ Հայ պաշտօնեաները յատուկ նիստի մը պիտի հրաւիրուին բացատրութիւն տալու կանոնագրութեան մասին։

Հետեւաբար ամէն պաշտօնեայ որ կը փափաքի անդամակցիլ, պէտք է դիմէ Թօփալեան Եղբարց վաճառատունը՝ Տիար Ցակոբ Գավաֆեանի, ինչպէս նաև Ց. Քրնաճեան Որդւոց վաճառատունը՝ Տիար Պօղոս Արաբեանի և արձանագրուի։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Թաղականութ. բժիշկ տօքթ. Արմենակ էֆ. Խաչատուրեան, որ միանգամայն Ամեն. Իզմիրլեան Սրբազանի անձնական բժիշկն է, ի յարգանս, Երուսաղէմէն մինչեւ Պոլիս ուղեկից գտնուած է։

ԵԶՆԻԿ Վրդ. Գալիպքճեանի խնդրոյն քննութեան համար կազմուած պատուոյ ատեանի անդամներէն Տ. Գէորգ արքեպս. Երէցեան և Տ. Հըմայեակ եպս. Դիմաքսեան հրաժարական տուած են։ Տեղապահ Սրբազանը յիշեալներուն հրաժարականը ընդունելով, անոնց տեղ անդամ ընտրուած են Տ. Մկրտիչ Արքեպ. Վեհապետեան եւ Տ. Եղիշէ Մ. Վրդ Չիլինկիրեան։

ԲԱԲԳԷՆ Վրդ. Արմաշէն վերադարձած է Պոլիս և Հայտար Բաշայէն շոգենաւ նստելով մեկնած է ուղղակի Գօնալը կըէ։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ առաջնորդը լսելով որ Կէյվէէն կարգ մը աւարին կարգի Թուրքեր որոշեր են ասպատակել շրջակայ հայաբնակ գիւղերը, կառավարչի փոխանորդին դիմեր է, որ հրամայեր է քննութիւն կատարել և ձերբակալել այդ չարագործները։

ԵՆԻ ԳԱԲՈՒԻ յառաջդիմասէր ակումբին Տնօրէն Խորհուրդը կը հրաւիրէ ամբողջ անդամները ուրբաթ 15 օգոստոս՝ ժամը 12ին (Ը. Թ.) իրենց որոշեալ տեղը խորհրդակցելու համար։

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ Ընթերցարան-Լսարանի Հայ-Ակումբի անդամակիցները և մասնաւոր հրաւիրատոմս ստացողները, կը հրաւիրուին այսօր Ուրբաթ գիշեր ժամը $1^1/_2$ին, Արամեան վարժարանը, կազմելու համար ընդհանուր ժողով և զբաղելու համար օրակարգի խնդիրներով։

ՔԱՐԱՓԻՆ ՎՐԱՅ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԿՈՐՈՒՍՏԸ.— Իզմիրլեան Սրբազանի ժամանումին առթիւ քարափին վրայ տեղի ունեցած քանի մը գողութիւններուն մէջ ցաւալի է մանաւանդ Մելգոն էֆ. Կիւրճեանի կորուստը, որովհետեւ անոր վրայէն գողցուած 7 ոսկին 3 ոսկին Նիժերի մէջ ի նպաստ որբերու և աղքատներու հաւաքուած դրամին մէկ մասն էր։

Ռոտոսթոյի տօքթ. Մալաքեան էֆ. 46 լիրայի գումար մը երեւան յանձնեց պատր. փոխանորդ Տ. Ղեւոնդ Վարդ. Դուրեանի, որ ի նպաստ աքսորէ վերադարձող ազգայնոց հաւաքուած էր Ռոտոսթոյի մէջ։

Ռոտոսթոյի Ազգատախնամ ընկերութեան Տնօրէն խորհուրդը ևս երէկ Սրբազանին յանձնեց 5 օսմ. ոսկի։

Երուսաղէմի նշխարից տեսուչ՝ Ա. Մատթէոս վարդ. Գայըքճեան, մինչեւ Պէյրութ՝ ուղեկից գտնուած է Ամեն. Իզմիրլեան Սրբազանի։

Պէյրութի վանքի պարտէզին մէջ՝ տեղւոյն ազգայինք՝ 200 հոգինոց ճոխ սեղան մը տուած են ի պատիւ Ամեն. Մատթէոս Սրբազանին, ուր հրաւիրուած ու ներկայ գտնուած են զինուորական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

ՌՈՒՍ. ՍԵԶՕՆ

Այս գիշեր ժամը $2^1/_2$ին, ըստ խնդրանաց թատերասէր հասարակութեան Բ. անգամ ըլլալով պիտի ներկայացուի ՕԹԵԼԼՕ։

Ինչպէս նաև Սեթ, Կարդինալ և Ա. Փանոսեան, Թէկնածուները։ Թատրոնին կիչէն կը ծախուին տոմսակները։

ՀԵՐՔՈՒՄ

«Սուրհանդակ»ի հաղորդած այն լուրը թէ Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ Դիւանադպիր Գ. Մ. Գաքմաճեանի ծանօթ խնդիրը Լնկ. Ընկ. Ճանկիւլեանի և Տամատեանի միջոցաւ քննուելէ յետոյ վերջնական կարգադրութիւնը Հ. Ց. Դաշնակցութեան պիտի յանձնուի, հիմնովին սխալ է։

Այդ խնդիրը քննողը և վճռողը եղած է ու պիտի ըլլայ տեղւոյս Հնչակեան մասնաճիւղը։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀՆՉԱԿԵԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

14|27 Օգոստոս 1907

ԱՍՏ

ԱԶԴ.— Ցառաջիկայ Կիւրակէ օր Ս. Աստուածածնայ Վերափոխման տօնը և Ս. Թագաւոր Եկեղեցւոյ անուանակոչութիւնն ըլլալով՝ Ս. Եկեղեցւոյս քարոզիչ՝ Գեր. Տ. Ղեւոնդ Վրդ. Դուրեան հանդիսաւոր պատարագել։

Այս առթիւ, հեռաւոր թաղերէ եկող ուխտաւորաց պարտք կը համարիմք ազդարարել թէ, Ս. Եկեղեցւոյս մէջ գիշերելը բացարձակապէս արգիլուած է և առաւօտուն կանուխէն գալու և երեկոյին ուշ ատեն վերադառնալու համար, երթեւեկութեանց ամէն դիւրութիւններ չեն պակսիր։

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Վ. Ատենադպիր Վ. Ատենապետ
Բ. Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Ադանայի Դին Գոնիա-Էրէյլիէն վաճառական Ցակոբ էֆ. Թաթարեան իր մեկնումը ծանուցանող հեռագիր մը կուտայ զոր այսօր միայն կ'ստանանք։ Հեռագրական Տեսչութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք։

Մնամք յարգանօք
ԹԱԹԱՐԵԱՆ ԹԵԼԵԱՆ

ՄԵՐ ԶԱՒԵՇՏԱԹԵՐԹԵՐԸ

Այսօր ԾԱՂԻԿ, վաղը ԿԱՎՐՕՇ
Այսօր ԲԱՆԱՑՕՂ, վաղը ԹՈԼԱՑ
Այսօր ԾԱՂԻԿ ԿԱՎՐՕՇԻՆ վրայ
Վաղը ԿԱՎՐՕՇ ԾԱՂԻԿԻՆ վրայ։

ԶԻԿ ԶԱԿ

ԻՏԷԱԼ ԾԱՂՐԱԹԵՐԹ

Ծանօթ զաւեշտագիր Վահան Փափազեանի Զիկ Զակը հրատարակուեցաւ այս առաւօտ ճոխ սրամիտ և ազգային ... պարունակութեամբ մը, ինչպէս նաև ծաղրանկարներ օրուան նիւթերու վրայօք։

Հատը 20 փարա, գաւառներու համար տարեկան 40 ղրշ., արտասահման 10 ֆրանք։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

27 Օգոստոս 1908

Ֆրանսական $3^0/_0$	96.55
Օսմանեան Միացեալ	94.55
Երկաթուղի	175.
Պանք Օթթոման	694.—
Պալեա Գարա Այտըն	445.—

ՆԵՐՔԻՆ

ԺԷՕՆ ԹԻՒՐՔԵՐՈՒՆ ՄԷԿ ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Թանի Իզմիրի մասնաւոր թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ժէօն Թիւրքերու Կեդրոնական Կոմիթէին պատուիրակ Տր. Նազըմ հետ, որ Անատոլուի մէջ Ժէօն Թիւրքերու օժանդակ Կոմիթէին վերատեսուչն է։ Տր. Նազըմ հետեւեալ կերպով խօսեցաւ Ժէօն Թիւրքերու Կոմիթէին գործին վրայ.—

Մեր գործը տակաւին վերջացած չէ, տակաւին նոր կը սկսի։ Ցաջողեցանք Սահմանադրութիւնը հռչակել տալ, հիմա պէտք է անանկ ամուր հիմի մը վրայ հաստատել՝ որ ամէն հակազդեցութիւն անկարելի ըլլայ։ Մանաւանդ Փոքր Ասիոյ մէջ մեծ աշխատութիւն ունինք ընելիք, և ասոր համար երկար ամիսներ պիտի նուիրենք։ Փոքր Ասիա Պետութեան ամենէն հարուստ մասն է և մինչ մեր երկրին հարստութեան մեծ աղբիւրը եղած է։ Դժբաղդաբար ժողովուրդը շատ ետ մնացած է, և այս միջոցիս բոլորովին անկարող է ըմբռնելու թէ խնդիրը ի՛նչ բանի վրայ կը դառնայ։ Գիւղացիները շատ ուրախ են ճնշող վարչութեան անհետ ըլլալուն վրայ, բայց Սահմանադրութիւն, Ընտրութիւններ, Բարլամէնթ բացարձակապէս նշանակութիւն չունին անոնց համար։ Շատերը այնպէս կ'երեւակայեն թէ ալ այսուհետեւ տուրք պիտի չվճարեն։ Պաշտօնեաներու անխղճութիւնը Անատոլցիներուն ուղեղը պատած է հաստ կեղեւով մը, զոր պիտի կոտրենք մեղմութեամբ և դաստիարակութեամբ։ Վայրենի կոչուած Քիւրտերը շատ աշխոյժ իմացականութիւն մը ունին։ Առ այժմ վարչութիւնը կազմակերպուած է։ Հարկ սկսեցինք վերէն վար մաքրել և լրտեսութիւնը արմատախիլ ընել։ Կ'աշխատինք զօրաւոր կառավարութիւն մը ու պատուաւոր վարչութիւն մը հաստատել։»

Բարլամէնթին գումարումէն վերջ Կոմիթէն պիտի լուծուի՞, հարցուց թղթակիցը։

—«Երբե՛ք։ Մեր գործողութիւնը պիտի շարունակուի, իր նկարագիրը միայն պիտի փոխէ, բայց Կոմիթէին հիմնադիրները Բարլամէնթին անդամ պիտի չըլլան։ Մենք դրամ ալ չենք ուզեր։ Գիտէ՞ք, Կոմիթէն իր սնտուկին մէջ որչափ դրամ ունէր երբ հաստատեց Նիազի յեղափոխութիւնը ըսկսաւ—1800 ֆր. միայն։ Ասով սկսանք արշաւանքը։ Մենք չենք ուզեր կառավարել, կը հսկենք, և հսկողներ կ'ըլլանք։ Մենք Եըլտըզը այնպիսի վիճակի մը մէջ դրինք, որ այլեւս չկարենայ վնաս հասցնել ժողովրդային բարօրութեան, մենք ուրիշ բան պիտի չընենք երկիրը շատ չը դղրդելու, ճգնաժամը չծանրացնելու և ամէն պարագայի մէջ եւրոպական ռամկավարութեան մը կարելիութիւնը հասցնելու համար։ Խալիֆան տակաւին ահագին բարոյական հեղինակութիւն մը ունի։ Մեր որոշումները պէտք է կայսերական ստորագրութիւնը կրեն»։

ՀԱՐՑՈՒՄ ՄԸ

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՍՉՈՒԹԵԱՆ

Հետաքրքիրներ երկու օրէ ի վեր կը հարցնեն մեզի թէ ինչո՞ւ Ոստիկանութիւնը առաջուան պէս դուրսէն եկող Հայ այրերու և կիներու անունները կ'արձանագրէ յատուկ տումարի մէջ, և ասկէց զատ, անոնց Կ. Պոլսոյ մէջ ո՛ւր բնակելնին և կենալնին կը հարցնէ ու կը գրէ։

Այս հետաքրքիրները կ'ուզեն իմանալ թէ ոստիկանական այս փափկանկատութիւնը ներելի՞ է Ազատ և Սահմանադրական երկիրներու մէջ։

ՄԷՀՄԷՏ ԱԼԻԻ ԴԷՄ ԴԱՏ.—Շուկային մէջ Հայ սեղանաւոր Գոնսթանթին էֆ. Վարդանեան 35 ոսկի պահանջք ունենալուն համար յիշեալ Մէհմէտ Ալիէն, Առեւտրական Բ. և Պոլսոյ Ա. Նախագահ Ատենին դիմեց յատուկ աղերսագրով։ Ուրիշներու ալ օրինակ մը կրնայ ըլլալ ասիկա, այդ չարաչահ Մէհմէտ Ալին դատարանէ դատարան խայտառակ ընելու և իրենց իրաւունքները ձեռք բերելու համար։

ՇԷՖԻՔԻ ԴԷՄ ՆՈՐ ԴԱՏ.—Երեքշաբթի Պոլսոյ Ա. Նախագահ Ատենին առջեւ տեղի ունեցաւ Թուրք եղբայրներէն և նշանաւոր ազատականներէն դէպագործ Համտի պէյի դատը նախորդ ոստիկանապետ Շէֆիքի դէմ, որ Մարէշալ Ֆուատ փաշայի համախոհներէն նկատելով յիշեալ Համտի Պէյը, գիշերանց ձերբակալել տալով, առջեւը կը կանչէ և Fru ,աքին վրայ եղած գնդասեղը բռնի առնելով, զինքը երկու ամիս ալ չարաչար տառապանքներու ենթարկած էր։ Դատարանը մտիկ ընելով, որոշեց որ եթէ Համտի Պէյի գնդասեղը Շէֆիքի մօտ գտնուի, ետ առնուի, իսկ եթէ ծախած է կամ կորսնցուցած է, յիշեալ գնդասեղին փոխարժէքը, 20 ոսկին, պիտի վճարէ նոյն վատթար Շէֆիքը։

Ասկէց առաջ արդէն նոյն Շէֆիքը միեւնոյն դատարանէն դատապարտուեցաւ 287 ոսկի վճարելու Ցոյն սեղանաւորի մը, փաստաբան Եազըճեան Թորոս էֆ.ի փոխանորդութեամբ։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Պերլինէն կը հեռագրեն թէ գերմանները սկսած են ձանձրանալ այդ գծին պատճառած քաղաքական և տնտեսական շփոթութիւններէն, նոյն իսկ գերման կառավարութիւնը սկսած է մտիկ ընել այդ երկաթուղին միջազգային քոնդրօլի տակ դնելու խորհուրդներուն։ Տասը տարի Պոլսոյ գերման հիւպատոս Շրէմրիխ եւս որ հիմա արտաքին գործոց խորհրդական է, այդ խրատը կը ջատագովէ։

ՌՕՊԷՐԴ ՔՕԼԷՃԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ.— Պերլինէն կը հեռագրեն թէ Ռօպէրդ Գօլէճ Ամերիկայէ դարձող Հայերուն վրայ հսկողութիւն պիտի կատարէ, որպէս զի անկարգութիւն մը չյարուցանեն։

ԳԵՐՄԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ.— Ամերիկայէն դարձող Հայ մը Պերլինի մէջ փափաք յայտնեց ճառ խօսիլ Թուրքիոյ հին ու նոր վիճակին վրայ, բայց իշխանութիւնք արգիլեցին։

Գերման թերթերը կը պախարակեն ամերիկացի միսիոնարական դպրոցները, թէ անոնք դժգոհութիւն կը սերմանեն Սուլթանին դէմ։

ՅՈՅՆԵՐՈՒՆ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄՆԵՐԸ

Պոլսոյ և գաւառի Ցոյն մամուլը յայտարարութեամբ մը կը պարզէ յոյն ազգին պահանջումները այն նոր կացութեան հանդէպ զոր կը հաստատէ սահմանադրական կառավարութիւնը Թուրքիոյ մէջ։ Այդ պահանջումները հետեւեալներն են.— Թուրքիոյ այլ և այլ ժողովուրդները թրքացնել կարելի չէ։ Այդ տարրերուն միջեւ քաղաքական միութիւն մը միայն յառաջգայ պայմաններուն մէջ կրնայ կատարուիլ։ Նախ և առաջ պէտք չէ որ Իսլամ և ոչ-Իսլամ անունով ազգը՝ իբր տիրող և տիրապետուող ազգ երկու մասի բաժնուի և այս երկու մասերուն միջեւ անջատում ձգուի։ Սահմանադրական կատարեալ հաւասարութիւնը կը պահանջէ որ Պետութեան միութեան մէջ մէկ մի ժողովուրդի ազգային գոյութիւնը ընդունուի և մէկ մի ժողովուրդ հաւասար իրաւունքներ ունենայ՝ իր ցեղական ոյժին և երկրին զարգացման համար իր բարոյական և նիւթական նպաստին համեմատութեամբ։ Ամէն բանէ առաջ, պէտք է լաւ հասկցուի թէ Օսմ. Կայսրութեան մէջ ժողովուրդներ կ'ապրին, ինչպէս Ցոյները, որոնք երեք հազար տարի անվթար պահած են իրենց ազգայնութիւնը, որոնք պատմութիւն մը ունին և աւանդութիւններ։ Միակ կարելի միութիւնն ուրեմն Պետութեան միութիւնն է, հիմնուած ազգային կեանքի անկեղծութեան և այդ ժողովուրդներու իրաւունքներուն յառաջդիմութեան վրայ։ Դէպի ազգաբանական միակ միութեան մը ձգտումը ոսէ արդիւնք չի տար։ Ընդհակառակը աննպաստ պիտի ըլլայ Պետութեան միութեան տեսակէտով։ Ֆաթիհ Սուլթան Մէհմէտ Խանի կողմէ Ցոյներուն տրուած եւ Օսմ. պետութեան՝ բիւզանդական երկիրներու տիրելը օրինաւոր վիճակի մը մէջ դրած առանձնաշնորհները պէտք է որ պահուին։ Ցոյներուն այս առանձնաշնորհներն և իրաւունքները՝ 1856 տարւոյն մէջ զանոնք հաշակող Խաթթը Հիւմայունով և 1876ի Սահմանադրութեամբ պահուած են։ Պէտք է որ այլ և այլ ժողովուրդներէ կազմուած պետութեան մը մէջ՝ անոնցմէ իւրաքանչիւրն իր թուական քանակութեան համեմատ ներկայացուցիչ ունենայ Խորհրդարանին մէջ, կառավարութեան եւ հանրային պաշտօններու մէջ։ Թուրքիոյ 25 միլիոն բնակիչներուն 6 ու կէս միլիոնը յոյներէ կը բաղկանայ, ուստի պէտք է որ անոնք նոյն համեմատութեամբ ներկայացուին Խորհրդարանին և Ծերակոյտին մէջ։ Ցոյն մամուլը՝ ազգային միութեան մեծապէս պիտի աշխատի՝ յոյն տարրին իրաւունքներն և առանձնաշնորհները պահպանելու պայմանաւ։

Մ. ՀԻՒԿՆԷՆԻ ՊԱՇՏՕՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԸ ՊԱՀԱՆՋՈՒԻ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՔՕՄԻԹԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

Անատոլուի Երկաթուղիի Ընկերութեան պաշտօնէութեան Միութեան Քօմիթէն Դչ. Իրիկուն Գատըգիւղի ձմեռնային թատրոնին մէջ արտասովոր նիստ մը գումարելով, հետեւեալ որոշումը տուաւ.—

Նկատելով որ Միութեան Քօմիթէին կողմէ Ընդհանուր Տնօրէն Հիւկնէնի ներկայացուած առաջարկները անտես առնուեցան, և նկատելով որ նոյն Տնօրէնը յայտարարեց թէ ինք չի ճանչնար այդպիսի Քօմիթէ մը,

Պաշտօնէութեան Միութեան Քօմիթէն միաձայն հաւանութեամբ որոշեց յիշեալին պաշտօնանկութիւնը պահանջել, և այս մասին հեռագիր ուղղուեցաւ Վարչապետ Քեամիլ փաշայի, Օսմ. Միութեան և Ցառաջդիմութեան Քօմիթէին, գերման դեսպանին, Պերլինի Տէօյչէ Պանքին, Հիւկնէնի խորհրդական Քաուցի, և հեռագիր մըն ալ յիշեալ Տնօրէնին։

Հեռագրերուն մէջ ըսուած է թէ երեք օր պայմանաժամ կը տրուի, և այնուհետեւ ըլլալիքներուն պատասխանատուութենէն ինքզինքը գերծ կը նկատէ պաշտօնէութիւնը, ազդու կերպով բողոքելով Հիւկնէնի 19 տարիէ ի վեր ի գործ դրած միահեծան բռնակալական, ստորնացուցիչ ընթացքին և քմահաճ արարքներուն դէմ։

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐԸ
ԵՒ
ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Այս գիշեր հետեւեալ հեռագիրը ստացանք.—

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ, 14 Օգս.

Օսմանցի ազատութեան նահատակներու հոգւոյն համար Կիր. օր Իզմիտէն Պոլիս գալիք այցելուները նախ և առաջ պիտի այցելեն Ազատութեան հայր Երջանկայիշատակ Սուլթան Մուրատի դամբարանը, և յետոյ Շիշլի, ազատութեան զոհերու համար պիտի աղօթեն. ուստի կը խնդրուի որ նոյն օրը ժամ Դին որոշեալ կարգադրութիւնները ըլլան և նուագախումբը Սիրքէճիի քարափը պատրաստ ըլլայ։

Ի դիմաց Նիկոմիդիոյ Իսլամ և Հայ Հայրենասէրներու
ԱԼԻ ՎԱՍՖԻ, ՓԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ

Պէյ օղլու իճրա տայիրէսինտէն Պետրոս Նաֆիլեան էֆէնտինին Տիգրան էֆէնտիյէ Պէյ օղլու պիտայէթ մահքէմէսի պիրինճի հուգուգ տայիրէսի իլամը իլէ մահքումունպիհ տէյնի օլան մէպլիղը մալումէ մուգապիլ էօտէտէ թէսարրուֆընտա օլուպ տայինը մումայիլէհ նամընա վէֆայէն մէֆրուղ վէ ֆիւրուխթի հիւքմը իլամա միւսթէնիտ օլան Պօղազ իչինտէ Պէօյիւքտէրէ գարիյէսինտէ Պէօյիւքտէրէ Զայիրի տիւմէնլէ սուֆ մալում էլ հուտուտ օն ալթը նումէրօլը գօսթան վէ միւշթէմիլաթը հավի չայիրըն պաղը էսպապլը տաւան եաղը չիմտիյէ գատար թէէխխիւր իտէն միւզայէտէսինին էժնէպիտէն իֆա վէ իքմալը թանձը գարարը օլունտուղընտան օն պէշ կիւն մուտտէթլէ սոնրա միւզայէտէյէ իպթիտար օլունաճաղ միւլքթէ մէզքուրի հավի միւզայէտէյէ տախիլ օլմաք իսթէյէնլէրին միւգատտէման ֆիւրուխթիւ մէզքիւր մէմուրիյէթէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

11 Աղուսթոս 324

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ
Ի ՆՊԱՍՏ
ՊԻԼԷՃԻԿԻ ԹԱՂՈՒԱԾ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ
ՄԱՀԱՐՁԱՆԻՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ

4/17 Օգոս. Կիրակի գիշեր ժամը 2ին
ԵԷՏԻ ԳՈՒԼԷ, ՆԱՐԼԸ ԳԱՊՈՒԻ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ
ԳԻՆ 2 ԴԱՀԵԿԱՆ

Պէհէր արշունը 5 ղրշ. 29 5000 արշուն գալըն ինկիլիզ քէթէն պէզի
Պէհէր ատէտի 22 ղրուշ 1000 ատէտ կիւմիւշէ սախթեյան
» » 4 38 400 ատէտ գուզու գույաղը
» » 16.20 » պիր սէնէ զարֆընտա լիւզումը մըգտարլարը մանիֆաթուրա սանտըգլարընտան մամուլ նիւմունէլէրի վէճհիլէ մա թիմուր չէնպէր քէպիր թախթասընտան ալընաճագտըր։
» » 13.20 ղրուշ մանիֆաթուրա սանտըգլարընտան մամուլ նիւմունէլէրի վէճհիլէ մա թիմուր չէնպէր վասաթ թահթա սանտըգ.
» » 5.20 ղրուշ 150 ատէտ սէրի նիւմունէսի վէճհիլէ իպրիզ
» » 3 ղրուշտան 150 ատէտ պանտոն թէնէքէսինտէն մամուլ նիւմունէսի վէճհիլէ եօլ գապը.
» » 9 ղրուշտան 250 ատէտ սաման քիւֆէսի
» » 7 » 250 ատէտ կիւպրէ քիւֆէսի.

Նիզամիյէ ամպար վէ ֆապրիգալարընա լիւզումը օլուպ միւպայաա օլընաճագ իւզրէ մէվգըի միւնագասայա գօնըլան պալատէ մուհարրէր թօգուզ գալէմ էշեա իզպալէրինտէ մուրագգամ ֆիյաթլարլա թալիպլէրի էօհտէլէրինտէ օլուպ աղըթօս բուտմինին օն ալթընճը կիւնիւնէ գատար միւնագասաընա տէվամ իլէ եէվմը մէզքիւրտէ գարար գաթիսի պիլիճրա իրճթասի կիւնի նիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլընաճաղընտան թէնզիլ ֆիյաթլա իխայա թալիպ օլանլարըն հարպիյէ նէզարէթի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի.

11 աղըսթօս 321

Նանը ազիզ	31
Կիւշնը ղաննէմ	84
Պէգա	77
Արզ	83
Սատէ	320
Թուզ	37,50
Սօղան	24
Սապօն	248,198
Իւզիւմ	60
Ֆասուլեա	70
Կազ	109.80
Շիրի	30
Սաման	7
Աթապ	4.55

Տէօրտունճի օրտուի Հիւմայուն տաիրէի տախիլինտէ քա՛յին Պիթլիսաէ Աբամազ ճինուտ ճէնապը միլուքանէ իւշուն միւգթէզա օլուպ պալատէ մուհարրէր ֆիյաթլար մաճիպինճէ թալիպլէրի էօհտէսինտէ պուլընան էրզագը նիւզտէ պէշ թէնզիլիյէ իխայա պուտաճա թալիպ օլանլարըն հարպիյէ նէզարէթի ճէլիլէսի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի։

Էտրնէ գարուսընտա հաճի Մուհիտտինին ճամիի չէրիֆի էմանէթ սանտըղընա ախտ չէհրի գըրգ ղրուշ հավլի իւշեիւզ նիկլըրի տէօրթ սէնէսի սէրկիսի իւզէրինտէն օն այըգ ալընտըը հալտէ զայ օլտըը վազը օլան իտիրտասըն անլաշըլըրաք զայըը մահալինէ չէր վէրիլմիշ օլմադըա հէր քիմին նէտինէ կէչմիշ իսէ էվգաֆը հիւմայուն մէսարիֆաթ իտարէսինէ կէթիրիլմէսի վէ իւշ մահ միւտտէթ միրորընտէ զուհուր իթմէտիկի հալտէ հաքիմտէն իսգաթ իլէ նուսխէի սանիյէսինին թանզիմ վէ իթա գըլընաճաղը իլան օլունուր։

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔՈԼԷՃ
ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ

Վարժարանիս բացումը տեղի պիտի ունենայ Սեպտ. 16ին։ Աշակերտուհի տալ ուզողներ որչափ կարելի է շուտ դիմելու են։ Ուզողներուն շրջաբերականներ և ուրիշ տեղեկութիւններ ղրկուին Տնօրէնութեան կողմէ մայրաքաղաքիս անգլ. նամակատան միջոցով։ 15—8

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻ
ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեդի	Նալդօզրիս
Միճիս	Էմեյսիս
Րափսիս	Պուզիրիս
Թեյլըր	Մօքրիս
Նարպօն	Ֆայքլի
Նավարին	Ֆարօս
	Թիպա

Առաջին կարգի շոգենաւերը չատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին և կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեսչուհի չունին։

Ստերլին
Կ. Պոլսէ Լիվըրփուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի և Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ. Գործակալք
Ուիթոլ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ Ընկ.
31 Ճէյմս Սթրիթ, Լիվրփուլ

“ԾԱՂԻԿ„
ՍԱՏԻՐԱԿԱՆ - ԾԱՂՐԱԹԵՐԹ

Ծաղիկ ազգ. երգիծական ծաղրաթերթը հրապարակ ելաւ այս առաւօտ արշալոյսին։ Ասկէ վերջ պիտի հրատարակուի չորս էջով և շաբաթը երեք անգամ։

Այս կերպով ահա կը միանան Կավռօշ և Ծաղիկ, նոյն ծրագրով, նոյն ուղղութեամբ, որոնց խմբագրութիւնը պիտի հրատարակուի ամէն օր, ինչպէս Կավռօշ հրատարակուեցաւ երէկ և այս առաւօտ ալ հրատարակուեցաւ Ծաղիկ և այսպէս յաջորդաբար։

ԶՈՅԳ ՄԸ ՏԱՏՐԱԿ ՄԻԱՒՈՐՈՒԱԾ
“ԿԱՎՌՕՇ„ ԵՒ “ԾԱՂԻԿ„
«Կավռօշ»ը «Ծաղիկ»ին վրայ եղած

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ ՖԷՐԱՅՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100,000,000 քուրօն ամբողջովին վճարուած.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 37,300,000 քուրօն

Հաստատուած 1869ին կեդրոնատեղին՝ Վիէննա, 12 գրասենեակներ ունի այդ քաղաքին զանազան շրջանակներուն մէջ։

Մասնաճիւղեր՝ Բրակայի, Կրացի, Պ. րունի, Օսիկի, Բէչթայի, Լէմպէրկի-Չէրնովիչի, Քլակէնֆուրթի, Պիլից-Պիալայի, Քարլսպատի, Բիլզէնի, Բրոդնէիցի, Ս. Բոլթէնի, Թէբլիցի, Վիլախի և Վինըր Նէօյթատի մէջ։

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ ՖԷՐԱՅՆ կը զբաղի սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւններով, մասնաւորապէս կը բանայ ընթացիկ հաշիւներ, իբրև աւանդ կ'ընդունի պարտաթուղթեր, փոխատուութիւններ կ'ընէ ընթացիկ հաշիւներով, պարտաթուղթեր կամ արժեթուղթեր գրաւ ընդունելով կը հանէ չէքեր, վարկագիրներ, փոխ գրեր և վճարումներ կ'ընէ հեռագիրներով։ Կը գնէ կը ծախէ ամէն տեսակ պարտաթուղթեր թէ՛ մեր և թէ բոլոր օտար հրապարակներուն վրայ։ Կը զեղչէ, կը գանձէ կտրօններ և արժեթուղթեր։ Կը գնէ և կը ծախէ փոխ գիրներ բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Կ'ընդունի ամէն օրէն և պայմանաժամով վճարելի պարտամուրհակներ։ Կը կատարէ սակարանական ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ ԲԱՑ Է
առաւօտեան ժամը 9½էն իրիկուան [illegible] 9½էն 1։

Առաջին այցելութիւնը ձրի է

ՏՕՔԹՕՐ ԳԱՌՆԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ԱԲՐՈՏԻԹԵԱՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ
ԱԽՏԵՐՈՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ

Ծննդական և աբրօթիտեան գործարաններու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկ Տօքթ. Գառլօ Յակոբեան գիտական վերջին նորութեանց շնորհիւ առանց ցաւ պատճառելու ենթակային հիմնապէս կը բուժէ ֆրանկախտը, հին և նոր ջերմախտութիւնը, առնական անկարողութիւնը և անզօրութիւնը, ինչպէս նաև երկու սեռի վերաբերեալ աբրօթիտեան և ծննդական հիւանդութեանց ամէն տեսակները և կանանց արգանդային հիւանդութիւնները։

Ամեն օր, կէս օրեն վերջ, բացի կիրակի օրեն, կը գտնուի Պահճէ-Գաբու, Չախարաղանեա Հանի Պէքիրի անկիւնը, թիւ 18, Մէրճամէրճեան-Պիանճի դեղարանը։

Ուրբաթ օրերը ձրի

Խալինէի Էվգաֆը Հիւմայուն օտասընտարը իլէ խատէմէսի իչուն իմալ իթտիրիլէճէք պիթմիշ թագըմ էլպիսէնին պէհէր թագըմը իքի նիւզ նիւմի ղրուշա թապը էօհտէսինտէ օլտուղունտան վէ չէհը հալին մնալթընճը ճումաա իրթէսի կիւնինէ գատար հէր գաչ փարա թէնզիլ իտիլիրսէ գապուլ օլունըպ հատտը լայըգընը պուլտըղը թագտիրտէ իհալէի էվվէլիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան նօգսանըյլա իմալ իթմէք իսթէյէնլէրին նիւզտէ օն նիսպէթինտէ թէէմին ագչէլէրինի համիլէն այամը թաթիլիյէտէն մաատա հէր կիւն օն պիրէ գատար մէճլիսը իտարէի էվգաֆա միւրաճաաթ իյլէմէլէրի։

10 Աղըսթօս 324 3—1

“ՄԱՆԶՈՒՄԷ„Ի ՆՈՐ ՏՊԱՐԱՆԸ

կը գտնուի հիմայ Բ. Դրան պողոտային վրայ, Կօզի ընկերութեան դիմացը, թիւ 54 չէնքին մէջ։

ՆԵՍԹԼԷ ԱՆՈՒՆԸ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ ԾԱՆՕԹ Է
ՆԵՍԹԼԷԻ ԿԱԹՈՎ ԱԼԻՒՐԸ
ԱՄԲՈՂՋ ՄԱՆՐԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է
ՆԵՍԹԼԷԻ ՀԱՄԲԱՒԸ
ՆԵՍԹԼԷԻ ՇՕՔՈԼԱՅՈՎ
ԱՆԳԱՄ ՄԸՆ ԱԼ ԱՐԴԱՐԱՑԱՒ ՈՐ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԲՈՂՋ ԿՈՂՄԸ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ Է ԵՒ ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՄԵԾ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ԳՏԱԾ Է

FARINE ET CHOCOTAT NESTEL

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՎԱՅԵԼՈՒՉ ՄՈԼԵՐՈՒ
ԾԱՂԿԵՓՈՒՆՋԵՐՈՒ
ԵՒ
ՄԱՆԿԱՆՑ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ-ՀԱՅԹԱՅԹՈՂ
ԱՐՄԵՆԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

որ երկար ժամանակ նախկին Մկրտիչ էֆ. Հիւսէյինճեանի և վերջին տարիներս ալ Զամիչեան էֆ.ի վաճառատան մէջ նորանոր մոմեր կը հայթայթէր, այս անգամ վերջնականապէս հաստատուած է Պոլիս, Մահմուտ փաշա, Հաւուզլը խանի տակ թիւ 45 վաճառատունը, ուր կը վաճառուին նաև ընտանեաց ու նորահեւութեան վերաբերեալ այլ և այլ բազմաթիւ վաճառք, գլխարկի ծաղիկներ, փետուր, ձեռնոց, ատնթէլա, գօտէլա, ֆէսթօն, փիշու, ևլն. ևլն.։

Ամէն մարդ կը փափաքի գրամ շահիլ և շատերը գլուխ չեն գիտեր որ անոր գաղտնիքը յաճախորդները գոհ ընելով անոնց սիրտը շահելուն մէջ կը կայանայ։

Քամանըօ խանի դիմաց, Հաւուզլը խանի տակ, թիւ 45

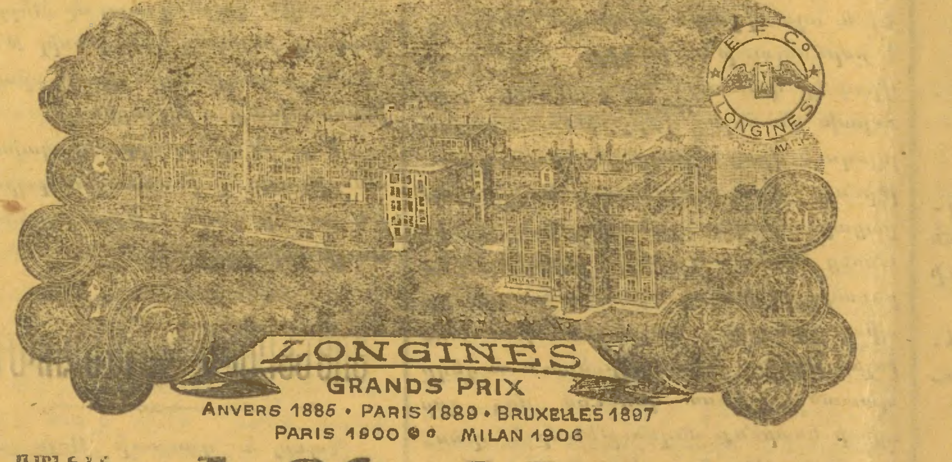

ԱՄԷՆԷՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾ ԵՒ ԱՄԷՆՈՒՐՈՅՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ
ԼՈՆԺԻՆ
ԱՄԷՆ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԱՆՁԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԺԱՄԱՑՈՅՑ
ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ ԵՒ ՕՔՍԻՏԷ — ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

Կ'ուզէ՞ք ճիշդ, անփոփոխ կերպով ճիշդ ժամը ունենալ։ Կ'ուզէ՞ք միանգամ ընդ միշտ ազատիլ աւելի կամ նուազ վիճելի յատկութիւններ ունեցող ժամացոյցներու ամէն տաղտուկներէն և յուսախաբութիւններէն։ Բացարձակապէս պէտք է որ կրէք ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցը, որ կէս դարէ ի վեր տարածուած է աշխարհի բոլոր հրապարակներուն վրայ, ուր մինչեւ հիմակ մը չունեցած է՝ [illegible] իր լուրջ և անթերի յօրինուածքին։ Ժամագործական գիտութեան կատարած ամենավերջին յառաջդիմութեանց բարձրութեան վրայ գտնուող այն ժամացոյցը ճշդութեան հրաշալիք մըն է պարզապէս։ Իր գեղարուեստական ձեւով, իր հրաշալի [illegible], և իր ուրիշ առաւելութիւններով կը միացնէ նոյն կարգի բոլոր արտադրութիւնները, որոնց մէջ հեռաւորապար գերակայութիւնն անվիճելի կերպով իրեն սեպհականեց։ [illegible] ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցներու արժանացած ընդհանուր գնահատման [illegible] մարմիններ, [illegible] ընկերութիւններ, եւն. եւն., որոնք ամենուրեք և [illegible] ընդունած են Լոնժին ժամացոյցներու գործածութիւնը։ Վերջապէս կարեւոր է յաւելուլ թէ ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցներու բարձր համբաւը [illegible] վերահաստատութիւնք բազմաթիւ են, որոնցմէ կը բաւէ յիշել մի քանին։

ԱՆՎԷՐՍ.— Պատուոյ մեծ վկայագիր՝ 1885	ԹՈՒՆ.— Արտաքոյ մրցման, Անդամ Ժիւրիի՝ 1899
ԲԱՐԻԶ.— Մեծ մրցանակ 1889	ԲԱՐԻԶ.— Մեծ մրցանակ 1900
ԺԸՆԷՎ.— Արտաքոյ մրցման Անդամ Ժիւրիի՝ 1896	ՄԻԼԱՆ.— Մեծ մրցանակ 1906
ՊՐՈՒՔՍԷԼ.— Մեծ մրցանակ 1897	Եւն. եւն. եւն.

ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՔ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՆԱՍԻՐՊ Խ. ՃԻՂՎԻՃԵԱՆ ԵՒ ԵՂԲ.
Կ. Պոլիս, Մահֆազաճըլար փողոց թիւ 44-46 Մեծ-Շուկայ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտ. 7ին (Ն. Տ.) Ամերիկացի ուսուցիչներուն վրայ պիտի աւելնայ ուրիշ մ' ալ, որուն Տիկինն ևս Տ. կ. Ջէյմպըրսի հետ մայրական հոգածութեան պիտի ունենան աշակերտաց վրայ։

Տր. Րոպէրթ Չէյմպըրս որ Գերմանիոյ մէջ մասնաւոր գովեստով արժանացաւ Վարդապետ Փիլիսոփայութեան տիտղոսին, իր հօրը պիտի աջակցի իբր Փոխ-Տնօրէն։ Վարժարանս ունի իր մասնաւոր բժիշկը, որ մօտէն կը հսկէ աշակերտաց առողջական վիճակին վրայ։ Ֆրանսերէնն պարտաւորիչ ընել որոշուած է։ Վարժարանիս ընթացքը 7 տարի է։ Աշակերտ մը առ նուազն 11 տարեկան ըլլալու է, Ա. Նախապատրաստական կարգը մտնելու համար և գոհացուցիչ քննութիւն մը անցընելու է Հայերէն պարզ և վարժ ընթերցմանութեան և ուղղագրութեան և թուաբանութեան չորս գործողութիւններու մէջ։

Գիշերօթիկներու համար տարեթոշակն է 16 Օսմ. ոսկի, կէսը մուտքի ատեն և կէսը Ծնունդին վճարելի անհրաժեշտ, հակառակ պարագային աշակերտը կը ղրկուի դասերէն և վարժարանին մէջ չի պահուիր։ Գործնական [illegible] դաս առնողներ տարեկան 1½ ոսկի վճարելու են, նաև իւրաքանչիւր աշակերտ վարժարան գացած օրը, Գանձապետին յանձնելու է 1 Օսմ. ոսկի գիրքի և այլն դպրոցական պիտոյից համար, աւելցածն աշակերտին կը վերադարձուի տարւոյն վախճանին։

Ջանքեր կըլլան հաստատութեանս կցել Արհեստանոց մը և իբր սկզբնաւորութիւն ատաղձագործութեան ճիւղ մը հաստատուած է. ով որ ուզէ իր ժամանակին մէկ մասը տալ այս արհեստը սորվելու, ամսական մէկ մեճիտ յաւելուածական վճարում մը պիտի ընէ։

Ցարակից Boys' Homeի մէջ սահմանափակ թուով աշակերտներ կ'ընդունուին, տարեկան 12 Օսմ. ոսկիով և հոս իրենց ընթացքն աւարտողներ, կը մտնեն վարժարանիս կրտսերագոյն կարգը։ Ծնողքներ նամակատան միջոցաւ, իրենց զաւակաց դրամ կամ ծրար ղրկել եթէ ուզեն, պէտք է ղրկեն Իզմիտ, Կարապետ էֆ. Գոնտայեանի հասցէին։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել Մր. Ռ. Ռ. Բիթի կամ վարժարանիս գործակատար Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի, Կ. Պոլիս՝ Պայպլ Հաուս, կամ Տնօրէնութեան, ի Պարտիզակ։ Անոնք որ երկաթուղիի կէս գնով կ'ուզեն երթալ, իրենց անուններն արձանագրել տալու են Գ. էֆ. Շահպազեանի՝ մինչև Սեպտ. 2 (Ն. Տ.), բացի Ուրբաթ և Կիրակի օրերէն ժամ 7-9 (Ը. Թ.)։ 15—13

ԱՓՐՈԴԻՏԵԱՆ ԱԽՏԵՐՈՒ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՏՕՔԹՕՐ Բ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Կատարեալ ձեռնհասութեամբ կը դարմանէ հին և նոր ջերմախտութիւնը և ատոնցմէ ծագում առած դժուարամիզութիւնը. իսկ Գաղղիական սիստը, փոխանակ ներսէն դեղեր տալով ստամոքսը և աղիքները խաթարելու, ըստ նոր դրութեան լաւագոյն միջոցին դիմելով կը բուժէ։

Վերջերս Բարիզէն բերել տուած նորահնար մէկ ՄԻՔՐՈՍՔՈՊով հիւանդութեանց միքրոպները զանազանելով ըստ այնմ կը դարմանէ

ՀԻՒԱՆԴ ԿԸՆԴՈՒՆԻ

ամէն օր, բաց ի կիրակէ, ժամը 3—11, Պաղչէ-Գաբու, Չուքուրխանա Հանի Պէքիրի դիմացը, սեղանաւորին վերնայարկը, թիւ 19 գաւթանատան մէջ։

Կարօտ հիւանդները ձրիաբար կը դարմանէ

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՍԿԻՒՏԱՐ

Ստորագրեալը պատիւ ունի ծանուցանելու յարգոյ հասարակութեան թէ իր ողբացեալ հօր հիմնած յաւէտ նուիրական վարժարանին տնօրէնութիւնը ինք կը ստանձնէ այսուհետև. Պատր. Տեղապահ Տ. Դուրեան Սրբազանի հովանաւորութեան սակ, ներքին վարչութեան մէջ իրեն օժանդակ ունենալով իբր դեր-Տնօրէն Լեւոն էֆ. Թաշճեանը, որ երկար ատենէ ի վեր գրաւած է ծնողաց վստահութիւնը և աշակերտաց համակրանքը, և որ ուսանողութեան բարոյական վիճակին հոգը պիտի ունենայ։ Վարժարանիս նիւթական մատակարարութիւնը կը յանձնուի Լեւոն էֆ. Պագալեանի որ Հիմնադրին օրով գնահատուած է իր պարկեշտութեամբ և փորձառութեամբ։

Վարժարանիս 33րդ տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 1. Բշ. օր։ Դասախօսութիւնք կը սկսին Սեպտ. 8 Բշ. օր։ Այս միջոցին կը կատարուին պայմանաւոր աշակերտաց վերաքննութիւնք։

Ծնողքներէ և պաշտպաններէ կը խնդրուի դիմել Տնօրէնութեան։

Տնօրէն
խ6 | Օ. Ռ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ՃԻՀԱՆ ԻՍՏԱՓԷԼԽԱՆԷՍԻ ՄԷՀՄԷՏ ԹԷՎՖԻԳ, ՀԱԳԳԸ, ՃԷՄԱԼ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս, Նոր Բօսթահանէին դիմացը Ֆէրուհ պէյ խանին մէջ, թիւ 13-15

Պատիւ ունինք ծանուցանել թէ ընկերութիւնս Օսմ. և օտար երկիրներէ ամէն տեսակ ապրանքներ կը ներածէ, հրապարակի գիներու մասին տեղեկութիւնը ռէֆէրանս կուտայ, ինչպէս նաև շարժուն և անշարժ կալուածներու վրայ փոխառութիւն և փոխատուութիւն կ'ընէ, կառավարական պաշտօնատուններու հետ ամէն տեսակ գործառնութիւն կը կատարէ, կալուածներու առուծախ, և փոխանցումի ինչպէս նաև փոխանցումի գործառնութիւններ կ'ընէ, ամէն լեզուէ պաշտ. գրութիւններ կը պատրաստէ և վկայեալ փաստաթղթերու մէջ որ ամէն տեսակ դատեր կը ստանձնէ։ Շէնքերու շինութիւնը և յարդարումը կը ստանձնէ, զորս միեւնոյն խղճմտութեամբ և ուղղամտութեամբ կը կատարէ։ 12—5

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ

Վարժարանիս 39րդ տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 1ին, ըստ հին տոմարի, երկուշաբթի օր։

Լիովին ծանօթ է արդէն պատուական ազգայնոց վարժարանիս նպատակը և իր ծրագրին ճշտօրէն գործադրելու փոյթն ու ջանքը վարչութեան կողմանէ ընտրեալ ձեռնհաս ուսուցչական խումբի մը միջոցաւ, որ կաւանդէ Հայ, Թուրք, Ֆրանս, Անգլ. Գերման և Իտալ լեզուները, ինչպէս նաև բնական, իմաստասիրական, հռետորական, չափաբերական և այլ գիտութիւններ միջավայրին պահանջմանց համաձայն։

Վարժարանիս ներքին և արտաքին աշակերտք ութ կարգերու բաժնուած են, բարձրագոյն հինգ կարգերուն մէջ դասաւանդութիւնք կը կատարուին լոկ Ֆրանսերէն լեզուով, իսկ մնացեալներուն մէջ խառն։ Մասնաւոր խնամք կը տարուին նաև գեղարուեստից ճիւղին - գծագրութեան, ձայնական և գործիական երաժշտութեան ու մարմնամարզի, որոց համար մասնաւոր վճարում չկայ, ի բաց առեալ դաշնակի չութակի և այլ դասաւանդութեանց։

Մանրամասն տեղեկութիւն ստանալ ուզողներն կրնան դիմել ուղղակի Գատըգիւղ (Մոտա) վարժարանիս տեսչութեան և կամ Բերայի Մխիթ. դպրոցը (Սագըզ-Աղաճի թիւ 34) և անկէ ստանալ վարժարանիս յայտագիրն։

Վերատեսուչ
Հ. ՅԱԿՈԲ Վ. ՏԻՐՈՅԵԱՆ
10—2

Մ. Գ. ԾԱԼԵԱՆԻ
ԸՆԴՀ. ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑԸ

Ա. Հատոր Արեւելեան հին ազգեր գին 5 դհ.
Բ. « Հին Յունաստան և միջին դար « 6 «
Գ. « Արդի և ժամանակակից « 5 «

Պատմութեան այս հատորները աշխարհաբար մաքուր լեզուին, նիւթերու գեղեցիկ կարգաւորութեանն և բացատրութեան, ու դիւրուսոյց մեթոտին համար մեծապէս գնահատուած են նիւթին հմուտ, ձեռնհաս անձերու կողմէ։ Արժանացած են Բ. տպագրութեան։ Ունին

Գեղեցիկ տպագրութիւն
Հաստատուն կազմ
Բազմաթիւ բացատրիչ պատկերներ
Աշխարհացոյց քարտէս։

Մեծաքանակ գնողներու 100էն 30 զեղչ։

Կեդրոնատեղին փոխադրուած է Մատթէոսեան ապարանքէն Յովհ. էֆ. Աղնաուրի «Օսմանլը» գրատունը, թիւ 56, Պապը-Ալի-Ճատտէսի, Կ. Պոլիս։

ԿԵԴՐ. ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈԼԷՃ
ԱՅՆԹԱՊ

Գոլէճիս ԼԳ. տարին կը սկսի Սեպտ. 9, 1908 (Ն. Տ.)։ Կ'ակնկալուի թէ նոր ննջարանը և նոր բնակութարանը գործածուելու պատրաստ պիտի ըլլան այս տարի։ Ուսանողութեան տարեթոշակը, 2 Օսմ. ոսկի, Նախապատրաստականին և 3 Օսմ. ոսկի Գոլէճին համար, և 8 Օսմ. ոսկի գիշերօթիկներու ծախքերուն համար։ Ուսանողութեան թոշակին ամբողջ և գիշերօթիկներուն թոշակին կէսը կը պահանջուի Սեպ.ին գոլէճ մտնելու ատենը, և գիշերօթիկներուն թոշակին մնացածը Ծնունդարին։ Բոլոր նոր ուսանողները կ'ընդունուին քննութեամբ, եթէ հակառակին համար մասնաւոր կարգադրութիւն չըլլայ։ Մուտքի քննութիւնները տեղի պիտի ունենան Սեպ. 2—8, ըստ հետագայ ցուցակին.

Դշ. Սեպ. 2, ժմ. 8 (Ը. Ե.) Թուրքերէն (բոլոր կարգերուն); Եշ. Սեպ. 3, ժմ. 8 Հայերէն, Արաբերէն (բոլոր կարգերուն)։ Ուր. Սեպ. 4, ժմ. 8 Անգլիերէն (բոլոր կարգերուն), Շբ. Սեպ. 5, ժմ. 8 Հին Կտակարան ։ Քրիստոսի կեանքը։ ժմ. 1.30 Պատմութիւն Թուրքիոյ։ Բշ. Սեպ. 7, ժմ. 8 Մուտ և Է. կարգի Աշխարհագրութիւն։ ժմ. 10 Տարրք Բնագիտութեան։ ժմ. 1.30 Բնական Աշխարհագրութիւն։ ժմ. 3.30 Պատմութիւն Հայոց։ Գշ. Սեպ. 8. ժմ. 8 Մուտ և Զ. կարգի Թուաբանութիւն։ ժմ. 10 Ցատակագիծ Պատմութեան (Է. կարգ)։ ժմ. 1.30 Է. և Ե. կարգ Աւետարան։

Այն ուսանողները որոնք ներկայ չեն գտնուիր որոշուած ժամանակը իրենց մուտի քննութիւններուն համար, պարտին վճարել մէկ մէճիտ, ուրիշ օր մը կատարելու համար քննութիւնը։ Փափաքելի է որ, որչափ կարելի է, բոլոր ուսանողները վճարեն իրենց պարտքերը և ընդունին իրենց կարգի տոմսակները և գիրքերը Սեպ. 9էն առաջ։ Գոլէճին գրասենեակը բաց պիտի ըլլայ այս նպատակաւ Սեպ. 5, 7 և 8։

Նախագահին Ամերիկա բացակայութեան միջոցին բոլոր խնդիրները, առաջարկութիւնները և ուրիշ թղթակցութիւններ պարտին ուղղուիլ առ Տնօրէնն, Վեր. Ֆ. Ֆ. Կուտսէլ, Այնթապ։ 6—4